

Genomförandet av Århuskonventionen

Finlands sjätte rapport 2021

**Finland har upprättat denna rapport i enlighet med
partsmötesbesluten I/8, II/10, IV/4 och VI/7**

Rapportansvarig:	Charlotta von Troil
Underskrift:	Elektroniskt underskriven
Datum:	29.1.2021

Genomföranderapport

Rapportörens kontaktuppgifter

Part:	Finland
Nationell kontaktperson för konventionen:	
Ämbetsverk:	Miljöministeriet Resultatområde Förvaltning och internationella ärenden/Enheten för internationella och EU-ärenden
Tjänstemannens namn och titel:	Charlotta von Troil, Lagstiftningsråd
Postadress:	PB 35, 00023 STATSRÅDET Alexandersgatan 7, Helsingfors
Telefon:	+358 504484953
Fax:	
E-post:	charlotta.vontroil@ym.fi
Nationell kontaktperson för rapporten (om annan):	

I. Rapportprocess

Rapportprocess, myndighetskonsultation och -medverkan samt hörande av allmänheten och beaktande av detta:

1. Rapporten är upprättad genom tjänstearbete i miljöministeriet. Sommaren 2020 ombads centrala organisationer att ge synpunkter på Finlands förra genomföranderapport och genomförandet av Århuskonventionen i allmänhet. Organisationernas initiala observationer har beaktats i utkastet till den nya rapporten. Stora delar av texten är ny jämfört med den förra rapporten.
2. Hösten 2020 fick först miljöministeriets sakkunniga ge synpunkter på rapporten åtföljt av ett brett remissförfarande med synpunkter från ministerier, andra myndigheter, organisationer och forskare. Rapportutkastet var framlagt på miljöministeriets webbplats 13.11-31.12.2020. Remissvar gavs av utrikesministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, utbildnings- och kulturministeriet, kommunikationsministeriet, Finlands miljöcentral (SYKE), närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM-centralerna), Finlands naturskyddsförbund (FNF), Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC samt Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK. Även jord- och skogsbruksministeriet gav kommentarer till rapporten. Kommentarna i remissvaren beaktades i tillämpliga delar vid upprättandet av den slutgiltiga rapporten.

II. Särskilda omständigheter som är relevanta för rapportförståelsen

Särskilda omständigheter som är relevanta för rapportförståelsen inbegriper t.ex. beslutsstruktur, konventionens direkta konsekvenser och eventuella ekonomiska restriktioner med väsentlig inverkan på genomförandet av konventionen

3. Finland förband sig till Århuskonventionen 1.9.2004 och den införlivades i Finlands rättsordning med en lag (767/2004) och en förordning (866/2004). Den 10.6.2008 antog Finland en konventionsändring gällande genetiskt modifierade organismer.
4. I Finland tillämpas konventionsbestämmelser oftast inte direkt eftersom den nationella lagstiftningen ändras på erforderligt sätt innan konventionen träder i kraft. Samma princip gäller för Århuskonventionen. Högsta förvaltningsdomstolen har dock i motiveringar till avgöranden hänvisat till att konventionen är vägledande för tolkning av lagstiftningen t.ex. vad gäller organisationers besvärsmätt.¹
5. I Finland är regionförvaltningsverken samt NTM-centralerna regionala miljömyndigheter. Det finns sex regionförvaltningsverk i Fastlandsfinland, varav fyra handlägger miljötillståndsärenden. Det finns 15 NTM-centraler, varav 13 handlägger miljöärenden. Både regionförvaltningsverken och NTM-centralerna fäster vikt vid att säkerställa miljötillsynens oavhängighet. Tillstånd enligt miljöskyddslagen (527/2014) och vattenlagen (587/2011) handläggs av regionförvaltningsverken medan tillsynen sköts av NTM-centralerna. Därtill är NTM-centralerna kontakt- och behöriga myndigheter enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017). Säkerhets- och kemikalieverket Tukes är behörig myndighet i tillståndsansökningar enligt gruvlagen (621/2011) och lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005, kemikaliesäkerhetslagen). Kommunala miljöförvaltningsmyndigheter har tillståndsbehörighet i ärenden av mindre betydelse och sköter tillsynsuppgifter. SYKE är ett miljöforsknings- och utvecklingscentrum under miljöministeriet som stöder bedömningen och urvalet av mål och metoder för hållbar utveckling samt genomförandet av miljöpolitiken. SYKE sköter även uppgifter som ingår i jord- och skogsbruksministeriets verksamhetsområde vad gäller användning och förvaltning av vattenresurser.
6. Åland är en ögrupp med ca 30 000 invånare och ett landskap med omfattande självstyrelse. Enligt 18 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om bl.a. natur- och miljöförvaltnings-, friluftsliv och vattenrätt. Åland har bl.a. en egen miljöskyddslag (Landskapslag om miljöskydd, 2008:124) och en lag om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (Landskapslag om miljökonsekvensbedömning, 2018:31), som innefattar planer och program. Likaså finns det en landskapslag om markanvändning och byggande (Plan- och bygglag för landskapet Åland, 2008:102). Åland har en egen

¹ Se XXIX nedan, HFD 2019:97 och HFD 2018:1. Hänvisningar till konventionen finns även i HFD 2018:50 och HFD 2016:10.

förvaltningsprocesslag (Förvaltningslag för landskapet Åland, 2008:9), men förfarandena skiljer sig knappt från den nationella förvaltningsprocessen. I vissa andra ärenden tillämpas Finlands nationella lagar t.ex. vad gäller domstolssystemet och -förfarandet inklusive sökande av ändring. Denna rapport redogör för de nationella bestämmelserna och förfarandena.

7. På senare år har det skett vissa ändringar i miljöregleringen och i den allmänna förvaltningsregleringen.
8. Lagen om miljökonsekvensbedömning (MKB-lagen) reviderades i samband med det nationella genomförandet av en ändring (2014/52/EU) av EU-direktivet om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (2011/92/EU). Lagen (252/2017) trädde i kraft 16.5.2017. Dess centrala bestämmelser om information, deltagande och sökande av ändring är i stort sett oförändrade. Lagens mål att öka tillgången till information och möjligheterna att delta har utökats till att gälla alla (förut medborgarna). En uppdaterad förteckning över miljökonsekvensbedömningsprojekt trädde i kraft 1.2.2019. Lagstiftningen ger nu även möjlighet att slå ihop hörandet i vissa förfaranden med miljökonsekvensförfarandet och att bedömningen sker i samband med planläggningen. För att införliva ändringen av miljökonsekvensbedömningsdirektivet ändrades även flera sektorsspecifika tillståndslagar.
9. Arbetet med att utveckla miljöskyddslagen, som trädde i kraft 2014, och tillhörande reglering har fortsatt bl.a. vad gäller utökade tillstånds- och registreringsförfaranden samt främjande av elektroniska tillståndsförfaranden för miljö- och vattentillstånd. Sedan 1.9.2020 gäller också en ny lag (764/2019) som möjliggör att vissa tillståndsförfaranden kan inledas och hanteras elektroniskt på samma gång och på samma ställe. Regleringen och prioriteringen av elektronisk delgivning har utvecklats inom den allmänna förvaltningsregleringen och i vissa miljörelaterade förfaranden. Dessa ändringar trädde i kraft 1.1.2020.
10. Det pågår också en stor översyn av markanvändnings- och bygglagstiftningen bl.a. med sikte på ett koldioxidneutralt samhälle och enkelhet i deltagandet och interagerandet. I reformen utvecklas t.ex. systemet för planering av områdesanvändningen. Andra betydande reformer är t.ex. reformen av gruvlagen och naturvårdslagen.
11. Den nya lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) och därav följande ändringar i miljölagstiftningens besvärstillståndsregler trädde i kraft 1.1.2020.
12. Ändringarna av regleringen beskrivs närmare vid respektive artikel.
13. Enligt 6 § i Finlands grundlag får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av övertygelse, åsikt, eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person, och bestämmelser om främjande av likabehandling i offentlig och privat verksamhet samt förbud mot diskriminering finns i diskrimineringslagen (1325/2014). Enligt grundlagen är utövandet av grundläggande fri- och rättigheter inte avhängigt av finskt medborgarskap. Detta förbud mot diskriminering gäller alla rättigheter som konventionen innehåller, i enlighet med artikel 3.9 i konventionen.

III. Lagstiftnings-, reglerings- och andra åtgärder för genomförande av artikel 3.2–4, 3.7 och 3.8

Hur har man genomfört artikel 3.2–4, 3.7 och 3.8 om allmänna bestämmelser, i synnerhet

artikel 3.2 – hur har man säkerställt att tjänstemän och myndigheter bistår allmänheten och ger vägledning:

14. Statliga och kommunala myndigheters verksamhet berörs av samtliga kriterier för god förvaltning som anges i kap. 2 i förvaltningslagen (434/2003), däribland rättsprinciperna (6 §), ärendehantering, rådgivningen samt kraven på ett sakligt, klart och begripligt språk (7–9 §). Myndigheterna har även en allmän samarbetsskyldighet (10 §). Bestämmelserna i kap. 3–5 är också av betydelse.
15. Enligt rådgivningsskyldigheten ska myndigheterna inom ramen för sin behörighet och enligt behov ge sina kunder råd i anslutning till skötseln av ett förvaltningsärende samt svara på frågor och förfrågningar som gäller utträttandet av ärenden. Rådgivningen är avgiftsfri. Om ärendet inte hör till myndighetens behörighet ska den om möjligt hänvisa kunden till den behöriga myndigheten. Utöver denna allmänna skyldighet innehåller förvaltningslagen och speciallagar om olika förfaranden detaljerade bestämmelser som innebär att myndigheterna bistår och vägleder allmänheten i utövandet av rättigheterna.

16. Enligt 23 § i förvaltningslagen ska ett ärende behandlas utan ogrundat dröjsmål, och en myndighet ska på en parts begäran ge en uppskattning om när ett beslut kommer att ges samt svara på förfrågningar om hur behandlingen framskrider. Kap. 5 i lagen har dessutom bestämmelser för situationer där den som vänder sig till en förvaltningsmyndighet inte kan det språk, finska eller svenska, som myndigheten enligt språklagen ska använda. Då fullgörs myndighetens skyldigheter via översättning och tolkning.
17. Avgörandet av ärenden berörs av bestämmelserna i kap. 6 om utredning av ärenden och hörande av parter, vilka kompletteras av rätt detaljerade bestämmelser i miljöskyddslagen och annan miljölagstiftning om handläggningen av ärenden. Med stöd av dessa ska myndigheterna i olika skeden av förfarandena t.ex. informera om möjligheterna att delta och söka ändring inklusive tillhörande tidsfrister.
18. Bestämmelserna i kap. 7 i förvaltningslagen berör allmänt bl.a. skyldigheten att motivera beslut (45 §), anvisningarna om hur man begär omprövning (46 §) samt besvärshanteringens innehåll och förfarandet av den till beslutet (47 §). Andra bestämmelser av betydelse berör upplysningarna om besvärshandlingar och oöverklagbarhet (48 §) samt förfarandet för rättelse av besvärshanteringar (49 §). Sak- eller skrivfel i beslut kan rättas på initiativ av myndigheten eller parten (kapitel 8).
19. Regionförvaltningsverken och NTM-centralerna erbjuder olika kontaktvägar för råd och betjäning i ärenden som hör till det egna verksamhetsområdet. I kungörelser av ansökningar som gäller miljö- och vattenhushållningstillstånd anges alltid föredragandes kontaktuppgifter, vilket underlättar för en part eller intresserad medborgare att kontakta den ansvariga personen. På regionförvaltningsverkens webbplats publiceras inledda, delgivna och beslutade vatten- och miljö tillståndsärenden samt tillhörande handlingar sedan 19.6.2014 i informationstjänsten Lupa. Inledda och avslutade miljökonsekvensbedömningsprojekt är tillgängliga på <http://www.ymparisto.fi/yva-hankkeet>.
20. Handlingar som ingår i miljömyndigheternas beslutsfattande är med få undantag offentliga. Information till allmänheten och kungörelse av handlingar beskrivs närmare vid artikel 6 och miljöinformationssystem och -tjänster vid artikel 5.
21. Allmänhetens möjligheter att söka information berörs särskilt av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, offentlighetslagen) samt bestämmelserna om god informationshantering i den nya lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019, informationshanteringslagen). Hur rätten till information tillgodoses behandlas mer utförligt i rapportavsnittet om artikel 4. Allmänhetens rätt till information tillgodoses även genom bestämmelserna i 19 § 2 mom. i offentlighetslagen om myndigheternas skyldighet att på begäran (muntligt eller något annat lämpligt sätt) ge uppgifter om hur långt behandlingen av ett ärende har framskridit, om de föreliggande alternativen och om bedömning av deras konsekvenser samt om de möjligheter att påverka ärendet som enskilda människor och sammanslutningar har. När förvaltningsdomstolarna behandlar anförda besvär över förvaltningsmyndigheters beslut tillämpas lagen om offentlighet vid rättegång i förvaltningsdomstolar (381/2007).

artikel 3.3 – hur har man främjat allmänhetens utbildning och medvetenhet i miljöfrågor:

22. Enligt offentlighetslagen och informationshanteringslagen ska myndigheterna se till att handlingar, informationssystem och där ingående uppgifter finns att tillgå på ett ändamålsenligt sätt i t.ex. databaser och bibliotek. De myndigheter som avses i lagen inbegriper domstolar och andra dömande organ. Offentlighetslagen innehåller även bestämmelser om myndigheters skyldighet att producera och sprida information.
23. Miljömyndigheterna främjar miljöfostran och allmänhetens medvetenhet i miljöfrågor. Miljöinformation finns t.ex. på webbplatserna för Finlands miljöförvaltning, miljöministeriet, SYKE samt NTM-centralerna. År 2003 regionaliserade miljöministeriet samordnings-, utvecklings- och sakkunniguppgifter inom miljöfostran och -medvetenhet till miljöcentralen i Mellersta Finland. Med stöd av 11 § i förordningen 1373/2018 är det NTM-centralen i Mellersta Finland som svarar för alla NTM-centralers samordnings- och sakkunniguppgifter inom stöd till miljöfostran. Samordningsuppgiften omfattar alla förvaltningsområden och -nivåer.
24. Utvecklingsprojekt inom miljöfostran har finansierats med miljöministeriets riksomfattande understöd för miljöfostran och -upplysning. Projekt som främjar miljömedvetenheten har även fått del av utbildningsförvaltningens och utrikesministeriets understöd. Förvaltningsområdena har en inofficiell samarbetsgrupp inom hållbar fostran för att stärka informationsutbytet, finansieringssamarbetet och genomslaget.

25. Det regionala samarbetet är organiserat i brett sammansatta regionala arbetsgrupper, som började bildas 2005. Bildandet av nya regionala nätverk stöds, och de befintliga nätverken utvecklas i ett riksomfattande projekt under 2020. De flesta landskapen har egna regionala strategier eller program samt webbplatser för miljöfostran.
26. Föreningen Suomen Ympäristökasvatuksen Seura (SYKSE), även kallad FEE Suomi, koordinerar olika miljöorganisationers samarbete. Föreningen administrerar och marknadsför bl.a. programmet Gröna Flaggan för daghem och skolor samt en metod för skolelevers miljöfostran, Miljöreportrarna. OKKA-stiftelsen (Opetus-, kasvatus- ja koulutusalojen säätiö) är huvudman för en nationell certifiering av läroanstalters hållbarhetsarbete. Natur- och miljöskolorna utgör ett viktigt stöd för miljöfostran inom skolan. Nio ungdomscentraler med finansiering från undervisnings- och kulturministeriet gör ett viktigt arbete för miljöfostran inom sin basverksamhet. Miljöministeriet ger även understöd till många andra miljöorganisationer som gör ett viktigt arbete för att främja miljömedvetenheten och -fostran.
27. År 2016 godkändes det senaste nationella samhällsåtagandet för hållbar utveckling, ”En målbild för Finland 2050”. Enligt åtagandet ska hållbar utveckling ingå i utbildningen på alla områden. Den nationella läroplanen för grundläggande utbildning reviderades och infördes på alla årskurser 2016–2019. Ett av läroplanens mål för mångsidig kompetens är förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid. Hållbar utveckling och Agenda 2030-målen avspeglas i läroplanerna och i yrkesutbildningens examenskriterier. För yrkesinriktade examina utvecklas just nu bl.a. ett tillval inom hållbar utveckling. Undervisnings- och kulturministeriets riktlinjer från 2020 inkluderar mål för bättre integration av hållbar utveckling på alla utbildningsnivåer. Utbildningsstyrelsen har lyft klimatarbetet till ett av sina huvudmål inom hållbar utveckling och startat ett påverkansprogram (Ilmastovastuu koulutuksessa) och handlingsprogram om klimatansvar. Utbildningsstyrelsen erbjuder material om klimat- och miljöfostran samt cirkulär ekonomi.
28. Undervisnings- och kulturministeriet och högskolorna har år 2020 kommit överens om år 2030 (för vissa år 2025) som målet för högskolornas koldioxidneutralitet. Högskolorna har år 2020 godkänt principer för hållbar utveckling, vilka omfattar bl.a. åtaganden att inkludera hållbar utveckling i alla examina, samt att stärka de utexaminerades färdigheter att främja hållbar utveckling och motarbeta skadliga verkningar av klimatförändringen.
29. Ökad tillgång för allmänheten till miljöinformation och spridning av sådan information bidrar till en ökad medvetenhet om miljöfrågor, ett fritt meningsutbyte, ett aktivare deltagande från allmänhetens sida i beslut som rör miljön och slutligen till en bättre miljö i enlighet med EU:s miljöinformationsdirektiv (2003/4/EG). Spridning av miljöinformation tas upp mer utförligt i rapportavsnittet om artikel 5.
30. Justitieministeriets webbplats Oikeus.fi ger information om rättsmedlen. Allmän information om rättspraxisen finns i FINLEX-databanken. Webbplatsen Suomi.fi ger medborgarna allmän information om bl.a. användningen av rättsmedel. Information om miljöärenden som berör ministeriernas och ämbetsverkens verksamhetsområde publiceras på deras webbplatser.

artikel 3.4 – hur har man säkerställt det erkännande och stöd som behövs till föreningar, organisationer eller grupper som främjar miljöskydd:

31. Enligt Finlands grundlag (731/1999, 20 §) ska det allmänna verka för att alla tillförsäkras en sund miljö och att var och en har möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön. Miljöorganisationer kan registrera sig i enlighet med föreningslagen (503/1989).
32. Registrerade miljöorganisationer har en särställning i vissa miljörelaterade beslutsförfaranden, framförallt rätt att söka ändring, som beskrivs närmare vid artikel 9. Miljöorganisationers företrädare kan delta i internationella forum inom Finlands officiella delegation och få resebidrag för detta. Myndigheterna stöder organisationernas verksamhet på olika sätt, miljöministeriet och NTM-centralerna beviljar t.ex. behovsprövade statsunderstöd till miljö- och naturvårdsprojekt.

artikel 3.7 – hur främjas tillämpning av principerna i konventionen internationellt:

(a) hur har informationen om artikel 3.7 och Almaty-riktlinjerna koordinerats inom och mellan ministerierna vad gäller tjänstemän som verkar i andra berörda internationella forum, inkl. huruvida åtgärderna för koordinering är kontinuerliga:

33. Den nationella kontaktpersonen för konventionen upprätthåller miljöministeriets interna och ministeriernas inofficiella Århusnätverk, där information om konventionsrelaterade frågor delas.

(b) hur och i vilket skede har man på nationell nivå möjliggjort att medborgarna får information om internationella forum:

34. Miljöministeriets information kopplar löpande under året internationella teman till de nationella frågorna så att intressenter, medierepresentanter och medborgare kan göra kopplingar mellan internationella processer och beslutsfattandet på nationell och EU-nivå. Miljöministeriet har till exempel ordnat tillställningar öppna för allmänheten för diskussion av resultaten av internationella klimatförhandlingar, och den finländska delegationens rapport har publicerats på ministeriets webbplats.
35. Miljöministeriet har använt såväl mediekommunikation som sociala och webbaserade medier i sin kommunikation om internationella processer och konferenser. Reportrar har fått bakgrundsinformation om sakområden som behandlas i internationella forum och om förhandlingsläget för att medierapporteringen till medborgarna ska bli så heltäckande som möjligt. Miljöministeriet kommunicerar om mötena även genom videor och bloggar, av sociala medier används framförallt Twitter, Instagram och Youtube. Tillgången till information om internationella forum i olika skeden av beredningen främjas också på sätt som redovisas nedan i punkt (c).

(c) hur har man på nationell nivå främjat och möjliggjort allmänhetens deltagande i internationella forum och i vilket skede har tillgång till information ordnats (t.ex. inbjudan av frivilligorganisationers företrädare till avtalspartens delegation vid internationella förhandlingar eller frivilligorganisationers deltagande i utformningen av partens officiella ståndpunkt inför sådana förhandlingar):

36. Frivilligorganisationers och andra icke-statliga organisationers företrädare har inkluderats som sakkunnigmedlemmar i Finlands delegationer när detta varit möjligt och deras resekostnader har ersatts helt eller delvis. Miljöministeriet utser regelbundet frivilligorganisationers företrädare till sakkunnigmedlemmar i sina internationella förhandlingsdelegationer, t.ex. vid klimatförhandlingar. Frivilligorganisationer kan även bjudas in till nationella förberedelsemöten inför internationella konferenser.
37. Frivilligorganisationer är också företrädare i många av sektionerna för nationell beredningen av EU-ärenden, såsom miljösektionen, regionalpolitiska sektionen och skogssektionen. I miljösektionens utökade sammansättning ingår bl.a. Finlands naturskyddsförbund, Natur och miljö, WWF Finland, Konsumentförbundet och flera av näringslivets intressegrupper. Organisationerna är även företrädare i många grupper som arbetar med internationella miljöfrågor, t.ex. i samarbetsnätverket för internationell naturresurspolitik.
38. FFC anser i sitt yttrande 14.8.2020 att Finland är ett föredöme i civilsamhällets och näringslivets deltagande vid internationella forum, såsom inbjudningar till diskussionsmöten där internationella konferenser förbereds. FFC anser att deltagandet i de nationella sektionerna för EU-ärenden utgör en praxis som kraftigt stärker civilsamhällets medvetenhet och tillgång till information om miljöfrågor.

(d) hur har man främjat principerna i konventionen i samband med förfaranden vid andra internationella forum:

(e) hur har man främjat principerna i konventionen i samband med arbetsprogram, projekt, beslut och andra relevanta åtgärder vid andra internationella forum:

39. Finland har främjat tillämpningen av principerna i Århuskonventionen vid internationella miljörelaterade förhandlings- och beslutsförfaranden, t.ex. genom att betona konventionens betydelse i uttalanden vid internationella forum, och vid beredningen av EU-lagstiftning. Under sitt EU-ordförandeskap 2019 hade Finland som mål att utveckla rådets arbetssätt i riktning mot större öppenhet. Målet var också att stärka uppfyllelsen av principen om bättre reglering och främja användningen av digitala verktyg. Finland undertecknade sommaren 2020 ett frivilligt åtagande med syftet att säkerställa relevant deltagande av

intressenter vid FN:s högnivåforum (High-Level Political Forum) trots de speciella arrangemangen till följd av COVID-19-pandemin².

artikel 3.8 – hur har man säkerställt att personer som utövar sina rättigheter i enlighet med bestämmelserna i konventionen inte på något sätt bestraffas, förföljs eller trakasseras för detta:

40. Enligt 6 § i förvaltningslagen ska myndigheterna bemöta dem som uträttar ärenden hos förvaltningen jämlikt och använda sina befogenheter enbart för syften som är godtagbara enligt lag. Myndigheternas åtgärder ska även vara opartiska och stå i rätt proportion till sitt syfte. Förbudet mot diskriminering tas upp i avsnitt II ovan.
41. Huruvida en enskild part kan åläggas att ersätta en annan parts eller en myndighets rättegångskostnader i förvaltningsdomstolsprocessen bestäms enligt 95-96 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Ersättningsskyldigheten mellan enskilda parter grundar sig på avgörandets slutresultat och en skälighetsprövning.

IV. Problem i genomförandet av artikel 3

42. Har ej rapporterats.

V. Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av artikel 3

43. Har ej rapporterats.

VI. Relevanta webbsidor för genomförandet av artikel 3

44. Gemensam adress för den offentliga förvaltningens nättjänster Suomi.fi: <http://www.suomi.fi/suomifi/suomi/>
FINLEX-databanken: <http://www.finlex.fi/> .
45. Miljöförvaltningen: <http://www.ymparisto.fi> .
Miljöministeriet: <http://www.ym.fi> .
SYKE: <http://www.syke.fi> .
NTM-centralerna: <http://www.ely-keskus.fi/> .
Regionförvaltningsverken: <http://www.avi.fi/>
Informationstjänsten Lupa: <http://www.avi.fi/web/avi/ymparisto-lupa-tietopalvelu>
46. Justitieministeriets webbplats om rättsväsendet www.oikeus.fi
47. <https://www.oph.fi/fi/ilmastojaymparistokasvatusseka-kiertotalous>
48. <https://kestavakehitys.fi/sv/samhalleligt-atagande>

² <https://www.fingo.fi/sites/default/tiedostot/voluntary-commitment-stakeholder-participation-hlpf-signatories.pdf>

VII. Lagstiftnings-, reglerings- och andra åtgärder avseende artikel 4 om tillgång till miljöinformation

Hur har man genomfört artikel 4 om tillgång till miljöinformation, relevanta definitioner i artikel 2 och förbudet mot diskriminering i artikel 3.9.

49. Offentlighetsprincipen är huvudregel i all myndighetsverksamhet i Finland. Detta framgår av 12 § 2 mom. i Finlands grundlag (731/1999) enligt vilken handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna är offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. Offentlighetslagen syftar till öppenhet i myndigheternas verksamhet samt till att ge enskilda människor och sammanslutningar möjlighet att övervaka den offentliga maktutövningen och användningen av offentliga medel, att fritt bilda sig åsikter samt påverka sådant beslutsfattande som avser offentlig maktutövning och bevaka sina rättigheter och intressen. Bestämmelser om hantering av informationen i myndighetshandlingar inklusive god informationshantering finns i den nya informationshanteringslagen.
50. Enligt offentlighetsprincipen (1 § i offentlighetslagen) är myndighetshandlingar offentliga, om inte något annat föreskrivs särskilt i offentlighetslagen eller i någon annan lag. Var och en har rätt att ta del av en offentlig myndighetshandling (9 § 1 mom. i lagen). I enlighet med offentlighetsprincipen har var och en rätt att få tillförlitlig information om offentlig maktutövning och myndigheternas verksamhet.
51. Offentlighetsprincipen är också tillämplig på miljöinformation, och definitionerna "myndigheter" och "myndighetshandling" i 4 och 5 § i offentlighetslagen omfattar även definitionerna enligt artikel 2 i konventionen. 210 § i miljöskyddslagen anger dessutom specifikt att utsläpps- och kontrolluppgifter samt miljö kvalitetsuppgifter inte är sekretessbelagda. När förvaltningsdomstolarna behandlar anförda besvär över förvaltningsmyndigheters beslut tillämpas lagen om offentlighet vid rättegång i förvaltningsdomstolar (381/2007). Behandling av personuppgifter förutsätter alltid att man kan hitta en grund för behandlingen i EU:s dataskyddsförordning ((EU) 2016/679) och i den nationella dataskyddslagen (1050/2018).

artikel 4.1 – hur har man säkerställt att

(a) var och en har rätt till informationen utan att skälen för begäran behöver anges:

52. Enligt 13 § i offentlighetslagen ska en begäran om att få ta del av en myndighetshandling individualiseras tillräckligt noggrant så att myndigheten ska kunna utreda vilken handling den avser. Den som begär en handling behöver inte utreda sin identitet eller motivera sin begäran, om inte detta behövs för att myndigheten ska kunna utöva sin prövningsrätt eller kunna utreda om han eller hon har rätt att ta del av handlingens innehåll.

(b) kopior av begärda handlingar lämnas:

53. Enligt 16 § 1 mom. i offentlighetslagen lämnas uppgifter ur en myndighetshandling muntligen eller så att handlingen läggs fram för påseende och kopiering eller får avlyssnas hos myndigheten eller så att en kopia eller en utskrift av den lämnas ut.

(c) begärd information lämnas i den form som begärs:

54. Enligt 16 § 1 mom. i offentlighetslagen ska uppgifter om det offentliga innehållet i en handling lämnas ut på det sätt som begärts, om inte detta medför oskälig olägenhet för tjänsteverksamheten på grund av svårighet att kopiera handlingen eller någon annan därmed jämförbar orsak.

artikel 4.2 – hur har man säkerställt att punktens tidsfrister för utlämning av miljöinformation följs:

55. Enligt 14 § 4 mom. i offentlighetslagen ska ett ärende som avser utlämning av information behandlas utan dröjsmål. Uppgifter ur en offentlig handling ska ges så snart som möjligt, dock senast inom två veckor. Om de begärda handlingarna är många eller innehåller sekretessbelagda delar eller om någon annan därmed jämförbar omständighet gör att det krävs större arbetsmängd än normalt för att behandla och avgöra ärendet, ska ärendet

avgöras och uppgifter ur en offentlig handling lämnas ut inom en månad efter att myndigheten har mottagit en begäran om att få ta del av handlingen.

56. Enligt 23 § i förvaltningslagen ska dessutom ärendena behandlas utan ogrundat dröjsmål. En myndighet ska på en parts begäran ge en uppskattning om när ett beslut kommer att ges samt svara på förfrågningar om hur behandlingen framskrider.

artikel 4.3 och 4.4 – grunder för att avslå begäran om miljöinformation och hänsyn till allmänintresset vid utlämning av information:

57. Begreppet myndighetshandling definieras i 5 § i offentlighetslagen. I lagen talas det om handlingar, men offentligheten gäller myndighetsinformation oberoende av vilken plattform den finns på. Vissa interna myndighetshandlingar hör inte till de myndighetshandlingar som avses i lagen.
58. 6 och 7 § i offentlighetslagen reglerar när en av myndigheten upprättad eller till myndigheten inkommen handling blir offentlig. Enligt 9 § 2 mom. i offentlighetslagen är det myndigheten som prövar utlämnandet av uppgifter ur en handling som ännu inte är offentlig. Prövningen begränsas av bestämmelsen att man ska ta hänsyn till det som föreskrivs i 17 § i offentlighetslagen. Således ska utlämningen av uppgifter inte begränsas utan saklig och laga grund och inte mer än vad som är nödvändigt för det intresse som ska skyddas. De som begär information ska bemötas jämlikt. 19 § i offentlighetslagen reglerar myndigheternas skyldighet att lämna ut uppgifter i ärenden som ännu behandlas. Om inte något annat följer av sekretessbestämmelserna, ska en myndighet tillhandahålla handlingar av vilka framgår bl.a. vilka planer, utredningar och avgöranden som är under beredning och gäller allmänt betydelsefulla frågor.
59. I offentlighetslagen kan åtminstone 24 § 1 mom. 1–6, 9, 10, 14, 15, 17, 19, 20 och 26 punkten tillämpas som en grund för det avslag som avses i artikel 4. Sekretessbeläggningen av handlingar kan även grundas på separat reglering. Eftersom offentlighet är den allmänna principen ska grunderna för sekretess tolkas snävt.
60. Enligt 24 § 1 mom. 20 punkten i offentlighetslagen är bl.a. följande myndighetshandlingar sekretessbelagda: handlingar som innehåller uppgifter om en privat företagshemlighet samt sådana handlingar som innehåller uppgifter om någon annan motsvarande omständighet som har samband med privat näringsverksamhet, om utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling skulle medföra ekonomisk skada för näringsidkaren, och det inte är fråga om uppgifter som är betydelsefulla för skyddande av konsumenters hälsa eller en hälsosam miljö eller för bevakande av de rättigheter som innehas av dem som orsakas skada av verksamheten eller uppgifter om näringsidkarens skyldigheter och fullgörande av dessa.
61. Enligt 210 § i miljöskyddslagen är dock utsläpps- och kontrolluppgifter samt miljökvalitetsuppgifter inte sekretessbelagda.

artikel 4.5 – hur har man sett till att åtgärder vidtas av myndigheten, om den begärda informationen inte finns där:

62. 15 § 1 mom. i offentlighetslagen anger att om någon hos en myndighet begär att få ta del av en handling som har upprättats av någon annan myndighet eller gäller ett ärende som behandlas av en annan myndighet, kan myndigheten för avgörande överföra begäran om att få ta del av handlingen till den myndighet som har upprättat handlingen eller som ärendet i sin helhet hör till.

artikel 4.6 – hur har man sett till att offentlig och sekretessbelagd information vid behov kan särskiljas:

63. När endast en del av en handling är sekretessbelagd, ska uppgifter i den offentliga delen enligt 10 § i offentlighetslagen lämnas ut, om det är möjligt så att den sekretessbelagda delen inte röjs.

artikel 4.7 - hur har man säkerställt att tidsfristerna för avslag på begäran följs:

64. Enligt 14 § 4 mom. i offentlighetslagen ska ärenden behandlas utan dröjsmål. Enligt paragrafen ska avslaget motiveras och den som begärt informationen upplysas om hur ärendet kan föras till myndigheten för avgörande. Myndighetens avgörande kan överklagas genom besvär hos en förvaltningsdomstol i enlighet med 33 § i offentlighetslagen på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

artikel 4.8 – hur har man säkerställt att avgiftskraven uppfylls:

65. Bestämmelser om avgifter för utlämnande av handlingar finns i 34 § i offentlighetslagen. Huvudregeln är att uppgifter ur en offentlig handling lämnas avgiftsfritt. Syftet är att avgifterna inte ska bli oskäligen och att göra avgiftspraxisen enhetlig. Avgifterna bestäms enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) eller annan lag eller vad som föreskrivs med stöd av kommunallagen (410/2015).
66. Närmare bestämmelser om avgifter inom miljöskyddsområdet finns i förordningen om Finlands miljöcentralers avgiftsbelagda prestationer (1243/2019) samt i Statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralernas samt utvecklings- och förvaltningscentrets avgiftsbelagda prestationer 2019 och 2020 (1372/2018), vilka inkluderar miljö- och naturresursansvarsområdets avgifter. Statsrådets förordning om avgifter till regionförvaltningsverken åren 2019 och 2020 (1244/2018) innefattar avgifter som tas ut för miljötillstånd.
67. Miljöministeriet har en anvisning om offentligheten, utlämnningen och prissättningen av miljöförvaltningens datamängder. Den infördes 2008 och uppdaterades senast 2012. Det är åter aktuellt att uppdatera den. Anvisningen ska bidra till att ämbetsverk inom miljöförvaltningen följer enhetliga principer vid utlämning av data.
68. Det finns en särskild statsrådsförordning om avgifter för prestationer enligt gentekniklagen (1255/2018).

VIII. Problem i genomförandet av artikel 4

69. Har ej rapporterats.

IX. Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av artikel 4

70. FNF framförde i sitt yttrande 14.8.2020 att Regionförvaltningsverkens informationstjänst Lupa är rätt avancerad men att alla bilagor och utredningar inte alltid finns där. Anmärknings- och besvärstiderna är förhållandevis korta och inom dem hinner man inte nödvändigtvis begära ut en handling som fattas. Alltså borde svarstiden räknas från den tidpunkt då all information finns i tjänsten eller kompletteringar av hörandet anordnas. Organisationen kritiserade även möjligheterna att hitta kungörelser och handlingar på Säkerhets- och kemikalieverket Tukes och kommunernas webbplatser. Enligt organisationen försöker verksamhetsutövare i allt större grad hemlighålla handlingar, och det ges några exempel på detta.

X. Relevanta webbsidor för genomförandet av artikel 4

71. Justitieministeriets webbsidor om offentlighetslagen: <https://oikeusministerio.fi/esite-julkisuuslaista>

XI. Lagstiftnings-, reglerings- och andra åtgärder avseende artikel 5 om insamling och spridning av miljöinformation

Hur har man genomfört artikel 5 om sammanställning och spridning av miljöinformation, relevanta definitioner i artikel 2 och förbudet mot diskriminering i artikel 3.9:

artikel 5.1 – hur har man säkerställt att

(a) myndigheterna innehar och uppdaterar miljöinformation:

72. 143 § i miljöskyddslagen har bestämmelser om olika myndigheters skyldighet att följa tillståndet i miljön. Kommunen ska med ändamålsenliga metoder inom sitt område i behövlig omfattning följa tillståndet i miljön, på det sätt som de lokala förhållandena kräver. Den statliga tillsynsmyndigheten ska inom sitt område följa tillståndet i miljön. Därtill har NTM-centralerna, Meteorologiska institutet och SYKE lagstadgade uppgifter som rör uppföljning av tillståndet i miljön. Myndigheterna ska offentliggöra uppföljningsdata och informera om dessa i behövlig omfattning. Information om detta ska även lämnas till Europeiska unionen enligt EU-lagstiftningens krav.
73. 2 § i naturvårdsförordningen (160/1997) föreskriver att vilt levande arter och naturtyper ska övervakas. 2 § i markanvändnings- och byggförordningen (895/1999) gäller uppföljning av områdesanvändningen. 9 § i lagen om vatten- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004) föreskriver att vattnens tillstånd ska övervakas. 23 b § i marktäktlagen (555/1981) föreskriver att det ska finnas ett datasystem för ordnandet av uppföljningen av marktäkt och dess verkningar. Datasystem som nämns nedan i punkt (b) är också relevanta för punkt (a).

(b) myndigheterna får nödvändig miljöinformation:

74. 222 § i miljöskyddslagen föreskriver att det ska finnas ett datasystem för information om miljön och de verksamheter som inverkar på den. Systemanvändningen innefattar i huvudsak dokumenthantering, regionförvaltningsverkens elektroniska tillståndssystem (eLUPA) samt NTM-centralernas och kommunernas elektroniska tillsynssystem (YLVA), som infördes 2017. YLVA riktar sig till tillstånds-, anmälnings- och registreringspliktiga enligt miljöskyddslagen och till anmälnings- och registreringspliktiga kunder enligt avfallslagen (646/2011). Miljötillståndspliktiga aktörer rapporterar sina utsläpp på det sätt som anges i miljötillståndet, och utsläppsdata samlas i YLVA.
75. SYKE förnyar under 2020 den kartbaserade visningen av diffusa utsläpp till luft även på det allmänna datanätet. SYKE utreder samtidigt förutsättningarna för att även visa punktutsläppen på en karta.
76. 3 § i naturvårdsförordningen (160/1997) har bestämmelser om ett datasystem för naturvården. Datasystemet innehåller uppgifter om naturskyddsområden, naturminnesmärken, naturskyddsprogram, naturtyper, förekomstplatser för hotade arter, de områden som statsrådet föreslagit för nätverket Natura 2000 och de som tagits in i nätverket samt över landskapsvårdsområden. I datasystemet för naturvården antecknas beslut som fattats med stöd av naturvårdslagen (1096/1996) samt övriga uppgifter som är nödvändiga för planering, förverkligande, övervakning och forskning som gäller naturvård och landskapsvård.
77. För ordnandet av uppföljningen av marktäkt och dess verkningar upprätthålls i enlighet med 23 b § i marktäktlagen ett datasystem (NOTTO) som innehåller behövliga uppgifter om de tillstånd och anmälningar som avses i lagen och om övervakningen av täktområdenas tillstånd.
78. Målen i EU:s miljöinformationsdirektiv har främjats genom nationellt införlivande av EU:s INSPIRE-direktiv (2007/2/EG) (lagen (421/2009) om en infrastruktur för geografisk information). Genomförandet innefattar Lantmäteriverkets webbplats paikkatietoikkuna (<http://www.paikkatietoikkuna.fi>), som presenterar datamängder och tjänster för geografisk information med ord och kartbilder.

(c) att information omedelbart sprids till allmänheten i nödfall:

79. Definitionen av räddningsverksamhet i 32 § i räddningslagen (379/2011) inbegriper att befolkningen varnas. Enligt 27 § i räddningslagen ska räddningsverket inom sitt område sörja för varning av befolkningen vid tillbud och olyckor samt det larmsystem som behövs för detta. På utlämnandet av uppgifter tillämpas offentlighetslagen, räddningslagen och lagen om nödcentralsverksamhet (692/2010). Bestämmelser om

industriell hantering och upplagring av farliga ämnen och kemikalier finns i kemikaliesäkerhetslagen samt i den med stöd av lagen utfärdade förordningen om övervakning av hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier (685/2015). Enligt 32 § i lagen ska verksamhetsutövaren informera allmänheten om de säkerhetsåtgärder som gäller produktionsanläggningen och om handlingsdirektiv vid fall av storolycka. Närmare bestämmelser om verksamhetsutövares informationsskyldighet och hur den fullgörs samt informationsinnehållet finns i förordningen 685/2015.

80. Enligt 7 § i inrikesministeriets förordning om externa räddningsplaner (1286/2019) ska den externa räddningsplanen ange hur befolkningen och närbelägna anläggningar varnas, hur befolkningen informeras om en olycka och om dess följder samt hurdana instruktioner befolkningen ges. 8 § i förordningen reglerar informationen om externa räddningsplaner. Enligt lagen om varningsmeddelanden (466/2012) kan den behöriga myndigheten utfärda ett varningsmeddelande i syfte att varna för farliga händelser och ge förhållningsregler.

artikel 5.2 – hur har man säkerställt att myndigheterna lämnar allmänheten miljöinformation på ett öppet sätt och att miljöinformationen verkligen finns tillgänglig:

81. 5 kap. i offentlighetslagen har bestämmelser om myndigheternas skyldighet att främja tillgången till information. När en myndighet utför sina uppgifter ska den enligt 17 § i offentlighetslagen se till att möjligheterna att få information om dess verksamhet inte begränsas utan saklig och laga grund och inte mer än vad som är nödvändigt för det intresse som ska skyddas och att de som begär information bemöts jämlikt. Enligt 20 § i lagen ska en myndighet främja öppenhet i sin verksamhet och i detta syfte vid behov sammanställa handböcker, statistik och andra publikationer samt datamaterial om sina tjänster, beslutspraxis samt om samhällsförhållandena och samhällsutvecklingen inom sitt verksamhetsområde. En myndighet ska informera om sin verksamhet och sina tjänster samt om de rättigheter och skyldigheter som enskilda människor och sammanslutningar har i ärenden som anknyter till dess verksamhetsområde. Myndigheterna ska se till att de handlingar eller förteckningar över handlingar som är centrala för allmänhetens möjligheter att få uppgifter vid behov finns att tillgå på bibliotek eller i allmänna datanät eller på något annat för allmänheten lättillgängligt sätt. Enligt 34 § i lagen är huvudregeln att uppgifter ur en offentlig handling lämnas avgiftsfritt. Dessutom är rådgivningsskyldigheten i 8 § i förvaltningslagen tillämplig på all myndighetsverksamhet, vilket innebär att en myndighet inom ramen för sin behörighet och enligt behov ska ge sina kunder råd i anslutning till skötseln av ett förvaltningsärende samt svara på frågor och förfrågningar som gäller uträttandet av ärenden. I avsnittet om artikel 4.8 nämndes även miljöförvaltningens anvisning om enhetliga principer för utlämnande av uppgifter.
82. Ett centralt servicecenter för miljöärenden finns sedan 1.1.2015 vid NTM-centralen i Birkaland och erbjuder alla information och betjäning i miljöärenden såväl elektroniskt och skriftligt som via telefon och chatt på internet.

artikel 5.3 – hur har man säkerställt att miljöinformationen görs tillgänglig i elektroniska databaser som är lätt åtkomliga för allmänheten via allmänt tillgängliga telenät:

83. I Finland informerar miljöförvaltningens webbplats på nationalspråken och på engelska om bl.a. tillståndet i miljön, myndigheters kontaktuppgifter och förfaranden i förvaltningen. Miljöministeriets webbplats tillhandahåller mångsidig och aktuell information om den nationella miljöpolitiken och författningsberedningen samt om det internationella samarbetet inklusive internationella miljöavtal. Miljöministeriets webbplats förnyades i september 2020 och processen beaktade även tillgänglighetsaspekter såsom förutsätts i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019). Lagen trädde i kraft 1.4.2019. Bakom detta fanns EU:s tillgänglighetsdirektiv och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Enligt lagen ska myndigheters och vissa andra aktörers digitala tjänster – webbplatser och mobilappar – uppfylla de internationella kraven på tillgänglighet för webbinnehåll. Meteorologiska institutets luftkvalitetstjänst är en portal med aktuell information och även historiska data om kommunernas luftkvalitetsmätningar.
84. Med stöd av 85 § i miljöskyddslagen publicerar regionförvaltningsverken miljö- och vattentillstånd och tillhörande uppgifter i en elektronisk informationstjänst för miljö- och vattentillståndsärenden (eLUPA). Informationstjänsten har även en sökfunktion. Handlingar från pågående och avslutade miljökonsekvensbedömningsförfaranden offentliggörs på webbplatsen ymparisto.fi/YVA, som är sökbar med bl.a. ämnesord.

85. SYKE erbjuder öppna data och information om bl.a. yt- och grundvatten, Östersjön, miljöbelastning och - störningar, värdefulla naturmiljöer, landtäckning och byggd miljö. Data har till största delen producerats och insamlats av ämbetsverk inom statens miljöförvaltning, SYKE och NTM-centralerna. Metadatabeskrivningar för datamängderna finns i SYKE:s metadatatjänst.

artikel 5.4 – hur man offentliggjort nationella rapporter om tillståndet i miljön och spridit information:

86. De rapporter om miljösituationen som förutsätts enligt artikel 7.3 i EU:s miljöinformationsdirektiv (2003/4/EG) offentliggörs med jämna mellanrum på högst fyra år. Den första riksöversikten gavs ut 2009 (Tillståndet i miljön). Under 2017–2018 publicerade SYKE fyra infopaket om tillståndet i miljön: svart kol och klimatförändringar, stadsnatur, cirkulär ekonomi samt tillståndet och framtiden för Finlands sjöar och vattendrag.
87. Data som beskriver tillståndet i miljön finns på webbplatsen ymparisto.fi. Även Statistikcentralen och Naturresursinstitutet (Luke) ger ut miljö- och naturresursstatistik samt -information. Aktuell information om vatten finns på portalen vesi.fi, och information om främmande arter på portalen vieraslajit.fi.
88. Rapporter om Finlands hållbarhetsindikatorer har publicerats sedan år 2000. Sommaren 2020 rapporterade Finland för andra gången om genomförandet av Agenda 2030. Finland har fått särskild uppmärksamhet och beröm för sitt engagerande sätt att utarbeta rapporten. Ett flertal aktörer, såsom företrädare för näringslivet, civilsamhället, forskarsamhället, städer och regioner samt unga har bidragit till rapporten och utvärderingen av framstegen i målen för hållbar utveckling.

artikel 5.5 – hur har man främjat spridningen av information som avses i denna punkt:

89. Enligt lagen om Finlands författningssamling (188/2000) kungörs författningar i samlingen. Till författningssamlingen hör en separat del (fördragsserien) för kungörande av fördrag och internationella förpliktelser för Finland. I författningssamlingen publiceras även lagar samt förordningar utfärdade av republikens president, statsrådet och ministerierna. Ministerieförordningar som har liten allmän betydelse och andra statliga myndigheters föreskrifter, vilket avser rättsregler utfärdade av myndigheterna, publiceras i ministeriets eller myndighetens föreskriftssamling. Bestämmelser om dessa samlingar finns i lagen om ministeriernas och andra statliga myndigheters föreskriftssamlingar (189/2000). Föreskriftssamlingens ministerieförordningar och andra statliga centralförvaltningsmyndigheters föreskrifter publiceras och hålls gratis tillgängliga för allmänheten på det allmänna datanätet.
90. Justitieministeriet äger en publik och avgiftsfri rättsdatatjänst på Internet (Finlex) som innehåller både gällande och upphävda författningar samt rättspraxis, fördrag, regeringspropositioner, ministeriernas föreskriftssamlingar och annan juridisk information.

artikel 5.6 – hur stimuleras dem som utövar verksamheter som har en betydande påverkan på miljön att regelbundet informera allmänheten om sina verksamheter och produkters miljöpåverkan:

91. På 1990-talet har frivilliga miljöledningssystem införts inom industriellt miljöskydd i Finland. Systemen inbegriper informationsverksamhet. Alla organisationer har sedan 1996 kunnat tillämpa ISO 14001, som är ett globalt miljöledningssystem. Dessutom används EU:s frivilliga miljölednings- och miljörevisionsordning EMAS, som regleras av EU:s förordning (EG) nr 1221/2009.

artikel 5.7 – hur offentliggörs information om lagstiftning, handlingsprogram, internationella överenskommelser etc. som avses i denna punkt:

92. Miljöförvaltningen producerar och delar denna information bl.a. på sin webbplats såsom beskrivits ovan (se adresser i avsnitt XIV).

artikel 5.8 – hur har man säkerställt att den produktinformation som behövs görs tillgänglig för allmänheten:

93. Säkerhets- och kemikalieverket Tukes är tillsynsmyndighet för produkters och tjänsters säkerhet och tillförlitlighet. Tukes webbplats erbjuder bred information om kraven på produkter och tjänster. Tukes administrerar ett nationellt kemikaliedatalager (KemiDigi). Databasen ger information om kemikalier som är

klassificerade som farliga. Uppgifterna i KemiDigi kommer från dem som släpper ut kemikalier på marknaden (importör eller tillverkare). På webbplatsen finns också en länk till Ekosuunnittelu.info, som är en officiell informationskanal om ekodesign- och energimärkningskraven och bistår tillverkare, importörer, distributörer och återförsäljare.

94. EU:s direktiv om ekodesign för energirelaterade produkter (2009/125/EU) syftar till att minska produkternas miljöpåverkan och i synnerhet till att öka deras energieffektivitet. Produkter som uppfyller kraven omfattas av CE-märkning.
95. Energimärkningen syftar till att informera konsumenterna om produktens energianvändning och andra egenskaper. Produkter inom en produktgrupp för vilken en energimärkningsförordning har utfärdats ska ha en energietikett. På EU-nivå regleras energimärkningen av energimärkningsförordningen (EU) 2017/1369.
96. Enligt EU:s förordning om klassificering, märkning och förpackning av kemikalier (2008/1272/EG) ska produkter som importeras till EU märkas enligt förordningens krav.
97. År 1989 fastställde Nordiska ministerrådet en nordisk miljömärkning, s.k. svanmärket. Svanen ska hjälpa konsumenterna att välja alternativ med minst miljöbelastning inom vissa produktgruppers sortiment. Europeiska unionens miljömärkning, EU:s miljömärke eller "EU-blomman", bygger på EU:s förordning (EG) nr 66/2010 om unionens miljömärkesprogram.
98. EU:s märke för ekologiska produkter, EU-lövet, är obligatoriskt för alla färdigförpackade ekologiska livsmedel som tillverkas i EU. Märket är valfritt för andra ekologiska produkter och för de ekologiska produkter som importeras till EU. Märket för kontrollerad ekologisk produktion, s.k. solmärket, uppfyller villkoren i EU:s förordning och visar att produkten övervakas av en finländsk myndighet. Den har tillverkats, förpackats eller etiketterats i Finland. Märket beviljas av Livsmedelsverket.

artikel 5.9 – hur har man skapat ett nationellt system för inventering eller registrering av föreningar:

99. Finland har den 21.4.2009 förbundit sig till protokollet under Århuskonventionen som gäller register över utsläpp och överföringar av föreningar (PRTR). NTM-centralerna samlar årligen in utsläpps- och belastningsdata från övervakade anläggningar/verksamheter till YLVA-systemet, varifrån utsläppsdata för PRTR-verksamhet som överskrider tröskelvärdet översänds till Europeiska miljöbyrån (EAA). EAA offentliggör data i en egen tjänst på det allmänna datanätet inom den tid som Europeiska kommissionen har föreskrivit.

XII. Problem i genomförandet av artikel 5

100. Har ej rapporterats.

XIII. Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av artikel 5

101. Har ej rapporterats.

XIV. Relevanta webbsidor för genomförandet av artikel 5

102. Miljöförvaltningen och juridisk information, se avsnitt VI ovan.

Data som beskriver tillståndet i miljön: <http://www.ymparisto.fi/ymparistontila>

Finlands miljöcentrals öppna miljödata: https://www.syke.fi/fi-FI/Avoim_tieto

Finlands miljöcentrals metadatatjänst: <https://ckan.ymparisto.fi/>

Naturresursinstitutet (Luke): <http://www.luke.fi>

103. Säkerhets- och kemikalieverket Tukes: <http://www.Tukes.fi>

Ekodesign och energiplanering av produkter: <http://Ekosuunnittelu.info>

Nationell rapport om genomförandet av Agenda 2030:
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162268/VNK_2020_8_Voluntary_National_Review_Finland.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Ekologisk produktion: <https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/luomutuotteet/>

XV. Lagstiftnings-, reglerings- och andra åtgärder avseende artikel 6 om allmänhetens deltagande i beslut om vissa verksamheter

Hur har man genomfört artikel 6 om allmänhetens deltagande i beslut om vissa verksamheter, relevanta definitioner i artikel 2 och förbudet mot diskriminering i artikel 3.9:

104. Bestämmelserna i artikel 6 samt allmänhetens och den berörda allmänhetens deltagande i enlighet med artikeln har beaktats i MKB-lagen (252/2017) och -förordningen (277/2017) samt i vissa speciallagar såsom miljöskyddslagen och -förordningen, markanvändnings- och bygglagen och -förordningen samt andra sektorsspecifika tillståndslagar inklusive kompletterande förordningar. EU:s direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, direktivet om industriutsläpp 2010/75/EU och de nationella åtgärderna för att införliva direktiven är centrala med tanke på artikel 6.
105. Vissa miljörelaterade tillståndsförfaranden kan samordnas i enlighet med en ny lag (764/2019). Lagen syftar till smidigare och effektivare förfaranden t.ex. genom att hörandet sker vid samma tidpunkt i tillståndsärenden som har inletts samtidigt men med stöd av olika lagar.
106. Genom den nya MKB-lagen och de ändringar som trädde i kraft 1.9.2020 (768/2019) kan hörandet vid förfaranden för miljökonsekvensbedömning ske i samband med förfaranden enligt någon annan lag, t.ex. vid miljötillståndsförfarandet, förfarandet enligt vattenlagen eller planläggningen. Bedömningsförfarandet kan även ske i samband med förfarandet för projektplaner.

artikel 6.1, hur har man säkerställt att

(a) bestämmelserna i artikeln tillämpas på de verksamheter i bilaga I som ansöker om tillstånd:

107. Finland har införlivat projektförteckningen framförallt genom MKB-lagen och -förordningen samt miljöskyddslagen och -förordningen. Beroende på vilken verksamhet i bilaga I projektet avser finns det också relevanta bestämmelser i t.ex. vattenlagen, markanvändnings- och bygglagen (132/1999), kemikaliesäkerhetslagen, kärnenergilagen (990/1987), marktäktslagen, lagen om trafiksystem och landsvägar (503/2005), banlagen (110/2007), luftfartslagen (864/2014), gruvlagen, lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977) samt lagen om inlösningsstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön (768/2004).

(b) bestämmelserna i artikel 6 tillämpas på beslut om föreslagna verksamheter som inte anges i bilaga I och som kan ha betydande påverkan på miljön:

108. Finsk lagstiftning möjliggör allmänhetens deltagande även i projekt som inte anges i bilaga I till Århuskonventionen. Miljöskyddslagen har t.ex. en mer omfattande projektförteckning än bilaga I till konventionen. Likaså tillämpas förfarandet för miljökonsekvensbedömning enligt 3 § i MKB-lagen inte bara på verksamheter i bilaga I till lagen utan genom enskilda myndighetsbeslut även på andra projekt och projektändringar som kan antas medföra betydande miljökonsekvenser.

artikel 6.2 – hur säkerställs att man i beslutsprocesser om miljön på ett effektivt sätt informerar den berörda allmänheten på ett tidigt och lämpligt stadium:

109. Bestämmelser om information till allmänheten och den berörda allmänheten samt om informationsinnehållet i olika skeden av beslutsförfarandena inom tillämpningsområdet för artikel 6 finns i sektorsspecifika lagar, såsom miljöskyddslagen och MKB-lagen inklusive specificerande förordningar. Dessutom gäller sedan 1.1.2020 en allmän bestämmelse i 62 a § i förvaltningslagen om offentliga kungörelser där utgångspunkten är att kungörelsen och den handling som kungörs publiceras på myndighetens webbplats i det allmänna datanätet. Speciallagar kan innehålla avvikande eller kompletterande reglering av detta. Ändringar som gäller elektronisk delgivning har även införts i bl.a. miljöskyddslagen, MKB-lagen, marktäktslagen och vattenlagen.
110. 44 § i miljöskyddslagen föreskriver en offentlig kungörelse av ansökan om miljötillstånd inklusive ansökningshandlingar i minst 30 dagar, vilket följer 62 a § i förvaltningslagen. Bestämmelser om kungörelsens innehåll finns i 11 § i miljöskyddsförordningen. Kungörelsen innehåller de uppgifter som avses i artikel 6.2. Kungörelsen ska delges separat de parter som saken särskilt berör. Bestämmelser om främjande av elektronisk information finns i 45 § i lagen.
111. Beslut om tillämpning av miljökonsekvensbedömningsförfarandet kungörs i enlighet med 13 § i MKB-lagen och 62 a § i förvaltningslagen. Bestämmelser om kungörelse av programmet för miljökonsekvensbedömning och av miljökonsekvensbeskrivningen samt kungörelsens innehåll finns i 17 och 20 § i MKB-lagen och i 5 § i MKB-förordningen. Bestämmelser om innehållet i handlingar som kungörs finns i 3-4 § i förordningen. Dessa innefattar de uppgifter som avses i artikel 6.2. Enligt lagen kungörs det inledda ärendet offentligt på internet och i åtminstone en tidning med allmän spridning inom projektets influensområde. Bestämmelser om information finns i andra sektorsspecifika speciallagar. Exempel på detta är 11 kap. 10 § i vattenlagen samt 40 § i gruvlagen där information om ansökan samt informationssätt och innehåll regleras mer detaljerat.

***artikel 6.3 – hur har man säkerställt att allmänhetens deltagande innehåller rimliga tidsfrister,
artikel 6.4 – hur har man säkerställt att allmänhetens deltagande sker på ett tidigt stadium:***

112. Bestämmelserna i artikel 6.3–4 har beaktats i MKB-lagen, miljöskyddslagen och -förordningen, markanvändnings- och bygglagen samt vissa andra speciallagar. Den allmänna förvaltningsregleringen förutsätter i sig att myndigheten innan ett ärende avgörs hör parterna och andra på vilka ärendet kan ha en betydande inverkan samt informerar om möjligheten att framföra åsikter och om tidsfristen för hörandet (6 kap. i förvaltningslagen). Tidsfristen får inte vara så kort att syftet med hörandet äventyras.
113. Vad gäller miljörelaterade tillstånds- och andra beslutsförfaranden innebär t.ex. 43 § i miljöskyddslagen att parter och andra ska ges tillfälle att framföra anmärkningar och åsikter om ansökningshandlingarna innan ärendet avgörs. Information om tidsfristerna för deltagandet ges samtidigt med kungörelsen av tillståndsansökan (44 § i miljöskyddslagen och 11 § i miljöskyddsförordningen). Ansökningshandlingarna och kungörelsen ska finnas framlagda i 30 dagar. 17 § och 20 § i MKB-lagen anger tidsfrister för hörandet. Tidsfristen är minst 30 dagar och högst 60 dagar från den dag kungörelsen offentliggörs. Enligt 15 § i lagen ska miljökonsekvenserna av ett projekt utredas i ett så tidigt skede som möjligt av planeringen med beaktande av den övriga beredningen av projektet medan det ännu finns möjliga alternativ.

***artikel 6.5 – hur har potentiella sökande uppmuntrats göra klart för sig vilken allmänhet som berörs,
inleda diskussioner med den och informera om syftet med sin ansökan innan den lämnas***

114. I miljökonsekvensbedömnings- och miljötillståndsprocesserna lägger sökanden/projektansvarig fram en egen bedömning av influensområdet. Tillståndsansökningarna ska innehålla uppgifter om parterna. Myndigheten kan utöka gruppen.

artikel 6.6 – hur har man säkerställt att

- (a) behöriga myndigheter ger den berörda allmänheten möjlighet att ta del av all beslutsrelaterad information som nämns i artikel 6 och som finns tillgänglig under den tid förfarandet för allmänhetens medverkan pågår,***
- (b) behöriga myndigheter ger den berörda allmänheten i synnerhet de uppgifter som nämns i punkt 6:***

115. I regel blir uppgifter som avses i artikel 6.6 kungjorda och allmänt tillgängliga så som beskrivits ovan i svaret på gällande artikel 6.2. Uppgifterna är i allt större utsträckning tillgängliga på internet. Miljöskyddslagen utgår

t.ex. från att alla centrala handlingar för beslutsfattandet publiceras på datanätet inom ramen för bestämmelserna om sekretess och offentliggörande av personuppgifter.

artikel 6.7 – hur har man säkerställt att allmänhetens deltagande i beslutsprocessen innefattar en möjlighet att lämna alla synpunkter, upplysningar, analyser eller åsikter som den anser vara av betydelse för den föreslagna verksamheten:

116. Innan ett ärende avgörs ska en part ges tillfälle att framföra sin åsikt om ärendet och avge sin förklaring med anledning av sådana yrkanden och sådan utredning som kan inverka på hur ärendet kommer att avgöras (34 § i förvaltningslagen). Om avgörandet i ett ärende kan ha en betydande inverkan på andras än parternas livsmiljö, arbete eller övriga förhållanden, ska myndigheten enligt 41 § i lagen ge dessa personer möjlighet att få uppgifter om utgångspunkterna och målen för behandlingen av ärendet samt att uttala sin åsikt om ärendet. Bestämmelser om allmänhetens möjligheter att delta finns i MKB-lagen, miljöskyddslagen och andra sektorsspecifika speciallagar. 43 § i miljöskyddslagen ger t.ex. parter och andra en möjlighet att framföra anmärkningar och åsikter. Möjligheten att framföra åsikter enligt 17 § och 20 § i MKB-lagen gäller även allmänheten.

artikel 6.8 – hur har man säkerställt att det i respektive beslut tas vederbörlig hänsyn till vad som framkommit vid allmänhetens deltagande:

117. Förvaltningslagen föreskriver en allmän skyldighet att motivera beslut (44–45 §), och därtill regleras detta mer detaljerat i speciallagar. 48 § och 83 § i miljöskyddslagen anger t.ex. att tillståndsmyndigheten ska pröva förutsättningarna för beviljande av miljötillstånd och beakta utlåtandena och anmärkningarna och åsikterna i ärendet samt ta ställning till specificerade krav som framställts. Enligt 15 § i miljöskyddsförordningen ska det av tillståndsbeslutet bl.a. framgå hur utlåtandena, anmärkningarna och åsikterna har beaktats. 26 § i MKB-lagen föreskriver en skyldighet att i tillståndet beakta bedömningen, inkl. resultatet av hörandet.

artikel 6.9 – hur har man säkerställt att allmänheten informeras om beslutet så snart det har fattats:

118. Myndighetsbeslut ska delges utan dröjsmål. 9–10 kap. i förvaltningslagen innehåller bestämmelser om delgivning av beslut, och därtill regleras informationen om beslut i speciallagstiftning såsom 85 § i miljöskyddslagen, enligt vilken tillståndsbeslutet ska delges genom offentlig kungörelse med iakttagande av 62 a § i förvaltningslagen.

artikel 6.10 – hur har man säkerställt att bestämmelserna i punkterna 2–9 i denna artikel också tillämpas i lämpliga fall när en myndighet omprövar eller uppdaterar villkoren för den verksamhet som avses i punkt 1:

119. När det gäller miljötillståndspliktig verksamhet krävs det enligt 29 § i miljöskyddslagen tillstånd för ändringar som ökar utsläppen eller deras konsekvenser och för andra väsentliga ändringar av verksamheten. Då följer tillståndsförfarandet de bestämmelser som beskrivits ovan i punkterna 3–9 (96 §). MKB-lagen tillämpas på projekt och ändringar av projekt som kan antas medföra betydande miljökonsekvenser (3 §).

artikel 6.11 – hur har man säkerställt att bestämmelserna i artikel 6 tillämpas på beslut om huruvida avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön tillåts:

120. Bestämmelser om hörande av allmänheten ingår i gentekniklagen (377/1995) och EU:s lagstiftning, och dessa tas upp i avsnitt XXXIII nedan.

XVI. Problem i genomförandet av artikel 6

121. Har ej rapporterats.

XVII. Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av artikel 6

122. FFC och FNF uttalade i augusti 2020 att en förvandling av tillstånd till anmälningar eller registreringar försämrar möjligheterna att delta och söka ändring. Enligt FFC borde man utvärdera hur lagändringarna påverkar medborgarnas möjligheter att delta och söka ändring. MTK uttalade att en viktig målsättning var att inte försämrat möjligheterna att delta och söka ändring, och att miljöskyddslagen skyddar dessa rättigheter även i anmälnings- och registreringsprocessen. SYKE anser att även om anmälnings- och registreringsprocessen försämrar möjligheterna att påverka, så är detta i vissa fall befogat med beaktande av proportionalitetsprincipen.
123. FFC välkomnade reformen att sammanföra miljökonsekvensbedömningsförfarandets och planläggningens kungörelser liksom att samla behandlingen av tillstånd för att påskynda byggprojekten, men man önskade mer tid för utlåtanden på grund av ärendenas omfattning. FNF påpekade samma sak.
124. I sitt remissvar i december 2020 hänvisar FNF till 37 § i MKB-lagen, som gäller rätten att söka ändring i ett beslut om att tillämpa miljökonsekvensbedömning. Föreningen kritiserar en begränsning av rätten att söka ändring om allmänheten inte har rätt att söka ändring i tillståndsbeslutet gällande verksamheten i fråga.
125. FNF lyfte fram den senaste tidens ändringar i gruvlagen och i den lagstiftning som styr planläggningen och ansåg bl.a. att dessa försämrar läget för miljön och dem som orsakas olägenhet. Organisationen kritiserade också den korta tidsfristen i anmälan om användning av skog samt brister i delaktighetsförfarandet.
126. Jord- och skogsbruksministeriet framför att den användning av skog som avses i anmälan inte har sådana miljökonsekvenser som avses i MKB-lagen, och därmed hör inte förfarandet till konventionens tillämpningsområde. MTK uttalar att möjligheterna att delta och söka ändring vad gäller skogsbruksverksamhet är tryggade i lagstiftningen.

XVIII. Relevanta webbsidor för genomförandet av artikel 6

127. Mer information om miljökonsekvensbedömning samt avslutade och pågående miljökonsekvensbedömningsförfaranden inklusive handlingar: <http://www.ymparisto.fi/yva>.
128. Informationstjänsten Lupa, se avsnitt IV

XIX. Organisering av allmänhetens deltagande i utarbetandet av planer, program och riktlinjer avseende miljön enligt artikel 7

Hur har man genomfört artikel 7 om allmänhetens deltagande i utarbetandet av planer, program och riktlinjer avseende miljön, relevanta definitioner i artikel 2 och förbudet mot diskriminering i artikel 3.9:

129. FN:s ekonomiska kommission för Europas konvention om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang med dess protokoll om strategiska miljöbedömningar samt EU:s direktiv om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan (2001/42/EG) reglerar bedömningen av planernas och programmens miljöpåverkan och innehåller även krav på allmänhetens deltagande. Protokollet och direktiven har införlivats i nationell lagstiftning genom flera författningar, där de centrala är lagen (200/2005) och förordningen (347/2005) om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program. Lagen har bestämmelser om planer och program som förutsätter en miljöbedömning, hörande av allmänheten och en i nationell lagstiftning sedan tidigare inkluderad allmän skyldighet att utreda och bedöma miljökonsekvenserna av planer och program under beredningen av dessa. Denna allmänna skyldighet (3 § i lagen) berör myndigheternas olika planer och program i stor utsträckning.
130. Markanvändnings- och bygglagen och -förordningen (895/1999) innehåller de bestämmelser om innehåll och förfaringsättet i bedömningen av miljökonsekvenser vid planläggningen som förutsätts av protokollet och direktivet om bedömning av miljöpåverkan. Markanvändnings- och bygglagen betonar miljöfrågorna samt öppenheten och medborgarnas deltagande i planeringen av markanvändningen. Bedömningen planeras fallspecifikt och när en plan utarbetas ska ett med avseende på planens syfte och betydelse nödvändigt program för deltagande och växelverkan samt för bedömning av planens konsekvenser utarbetas i ett tillräckligt tidigt stadium (63 §).
131. Om ett projekt eller en plan antingen i sig eller i samverkan med andra projekt eller planer sannolikt betydligt försämrar de naturvärden i ett område som statsrådet föreslagit för nätverket Natura 2000 eller som redan införlivats i nätverket, för vars skydd området har införlivats eller avses bli införlivat i nätverket, ska enligt 65 § i naturvårdslagen den som genomför projektet eller gör upp planen på behörigt sätt bedöma dessa konsekvenser. Detsamma gäller ett sådant projekt eller en sådan plan utanför området som sannolikt har betydande skadliga verkningar som når området.
132. Hörande av allmänheten vid utarbetandet av en plan eller ett program kan även krävas enligt annan lagstiftning oberoende av miljökonsekvensbedömningen. Miljöskyddslagen har bestämmelser om förfarandet för utarbetande av en luftvårdsplan och en handlingsplan på kort sikt (147 §), ett nationellt luftvårdsprogram (149 §), bullerutredningar och handlingsplaner för bullerbekämpning (152 §) och vissa riksomfattande planer och program som avses i Europeiska unionens rättsakter (204 §). 89 § i avfallslagen reglerar förfarandet vid beredning av avfallsplaner. 10 § i klimatlagen (609/2015) reglerar beredningen av klimatpolitiska planer inkl. allmänhetens deltagande. Vid utarbetandet av klimatplaner på medellång sikt har det anordnats flera samråd, seminarier och workshoppar för intressenterna.³

XX. Allmänhetens möjligheter att delta i utarbetandet av riktlinjer avseende miljön enligt artikel 7

133. Den allmänna skyldigheten i 3 § i lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program inkluderar bedömning av riktlinjer eller handlingsprogram.
134. Statsförvaltningen har bl.a. använt internetbaserade lösningar såsom webbplatsen dinasikt.fi för samråd om politik och strategier. Justitieministeriets webbplats demokrati.fi innehåller mycket information om olika sätt att påverka.
135. Statens revisionsverk (VTV) är en oberoende granskare i anslutning till riksdagen som granskar statens skötsel av ekonomin samt övervakar finanspolitiken och parti- och valfinansieringen. VTV:s publikationer och ställningstaganden har även tagit upp transparensen och möjligheterna att delta i beredningen av politiska

³ Statsrådets redogörelse om en klimatpolitisk plan på medellång sikt fram till 2030, Miljöministeriets rapporter 21/2017.

strategier, t.ex. Finlands nationella klimat- och energistrategi samt bioekonomistrategi, och lyft fram såväl god praxis som förbättringsområden.

XXI. Problem i genomförandet av artikel 7

136. Har ej rapporterats.

XXII. Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av artikel 7

137. Enligt FFC:s yttrande 14.8.2020 behöver inkluderingen av intressenter på lika villkor alltså förbättras vid beredningen av miljörelaterade handlingsprogram, t.ex. i fråga om regeringens energi- och klimatstrategier. Samma sak framhålls i yttrandet från FNF.

XXIII. Relevanta webbsidor för genomförandet av artikel 7

138. Anvisningar och handledning för bedömning av miljökonsekvenserna av planer och program:
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79245/OH1_2017.pdf?sequence=3.
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79246/OH2_2017.pdf?sequence=3

XXIV. Allmänhetens möjligheter att enligt artikel 8 delta i utarbetandet av lagar och andra författningar som kan ha en betydande miljöpåverkan

Vilka åtgärder har vidtagits för att främja ett effektivt deltagande från allmänhetens sida när myndigheterna utarbetar lagar och andra författningar som kan ha en betydande miljöpåverkan. Hur har man genomfört relevanta definitioner i artikel 2 och förbudet mot diskriminering i artikel 3.9:

139. Var och en har rätt att få information om ärenden som bereds av myndigheterna och att ta del i och påverka samhällets och den egna livsmiljöns utveckling. Justitieministeriet administrerar elektroniska demokratitjänster på nätet som ger medborgare och intressenter möjlighet att delta i beredningen av ärenden och påverka beslutsfattandet. Med hjälp av tjänsterna kan myndigheter och beslutsfattare ta del av medborgarnas och intressenternas synpunkter på ärenden som är under beredning. Demokratitjänsterna är samlade till webbplatsen demokrati.fi, där man även kan hitta en stor mängd bakgrundsmaterial och informationskällor om medborgarinflytande och demokrati.
140. Hörandet av intressenter och deras deltagande styrs av statsrådets riktlinjer för hörande vid författningsberedning. Den nya anvisningen 2016 ersatte statsrådets principbeslut från 2010 om hörande vid författningsberedning. Till stöd för anvisningen har det också tagits fram material om processen och metoderna för hörandet. Anvisningen gäller beredning av lagar, förordningar och föreskrifter som innehåller rättsnormer. Hörandet ska också följa de bestämmelser om författningsberedningens öppenhet och förfarandet vid hörande som finns i bl.a. grundlagen, offentlighetslagen, förvaltningslagen och språklagen.
141. Enligt statsminister Marins regeringsprogram ska beredningen av ett förvaltningsövergripande demokratiprogram inledas som en fortsättning på demokratiarbetet i förvaltningen. Den 19.12.2019 tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp för beredning och samordning av programmet (Nationella demokratiprogrammet 2025). Programmets mål är att främja delaktighet och en ny slags interaktion mellan förvaltningen och civilsamhället.
142. Statsrådet verkar i nära samarbete med civilsamhället och aktörer som företräder olika befolkningsgrupper. I anslutning till justitieministeriet verkar en delegation för medborgarsamhällspolitik (KANE), en delegation för etniska relationer (Etno) och en delegation för språkärenden. Delegationernas uppgift är att främja samarbetet mellan civilsamhället och förvaltningen samt att ta initiativ för främjande av olika befolkningsgruppers möjligheter att delta och påverka. Statsrådet tillsätter delegationerna för fyra år i sänder.

XXV. Problem i genomförandet av artikel 8

143. Har ej rapporterats.

XXVI. Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av artikel 8

144. Har ej rapporterats.

XXVII. Relevanta webbsidor för genomförandet av artikel 8

145. Hörande vid författningsberedning: <http://kuulemisopas.finlex.fi/>
Justitieministeriets demokratiwebbplats: <https://www.demokratia.fi/en/home/>

XXVIII. Lagstiftnings-, reglerings- och andra åtgärder avseende artikel 9 om tillgång till rättslig prövning

Hur har man genomfört artikel 9 om tillgång till rättslig prövning, relevanta definitioner i artikel 2 och förbudet mot diskriminering i artikel 3.9?

146. I Finland innefattar förvaltningsprocessen inte något allmänt stadium för ny administrativ granskning av ett ärende såsom ny behandling av beslutsfattaren eller av en högre förvaltningsmyndighet. Sektorsspecifik lagstiftning kan dock innehålla ett omprövningsförfarande där den som är missnöjd med ett beslut först måste begära omprövning hos den beslutsfattande myndigheten innan besvärshöret inleds. I miljölagstiftningen används omprövningsförfarandet i vissa ärenden som regleras av miljöskyddslagen och vattenlagen, t.ex. godkännande av planer för kontroll och uppföljning av utsläpp (192–194 § i miljöskyddslagen). Bestämmelser om förfarandet vid omprövning finns i 7 a kap. i förvaltningslagen.
147. Den övergripande lagen om förfarandet vid sökande av ändring i förvaltningsärenden i Finland är lagen om rättegång i förvaltningsärenden, som trädde i kraft 1.1.2020. Lagen har allmänna bestämmelser om förvaltningsbeslutens överklagbarhet, besvärshöret och förfaranden vid sökande av ändring. Tillståndslagarna innehåller mer specifika bestämmelser om besvärshöret bl.a. därför att besvärshöret kan utökas jämfört med den övergripande lagen. Vad gäller förfarandet vid sökande av ändring hänvisar tillståndslagarna till den övergripande lagens allmänna bestämmelser.
148. Miljörelaterade förvaltningsbeslut överklagas oftast genom besvär hos en regional förvaltningsdomstol såsom föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Besvär över miljö- och vattentillstånd anföras dock hos Vasa förvaltningsdomstol i enlighet med speciallagar. Beslut som kommunala myndigheter fattar med stöd av den kommunala självstyrelsen överklagas genom kommunalbesvär i enlighet med kommunallagen. Beslut som omfattas av kommunalbesvär kan också vara grundade på t.ex. markanvändnings- och bygglagen samt avfallslagen.
149. Den största skillnaden mellan kommunalbesvär och besvär över förvaltningsbeslut är omfattningen av besvärshöret, -grunderna och besvärshörets prövningsrätt. Vanligtvis kan alla kommunmedlemmar lämna in kommunalbesvär över beslut som fattats av en kommunal myndighet, oavsett hur kommunmedlemmen själv berörs av beslutet. Det är en mer begränsad krets som kan anföras besvär över förvaltningsbeslut.
150. I regel får ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Den lag om rättegång i förvaltningsärenden som trädde i kraft 2020 fastställer att systemet för besvärstillstånd gäller alla förvaltningsärenden förutom då detta av mycket exceptionella orsaker har frångåtts i speciallagar. Miljöförvaltningens författningar har delvis redan ändrats så att systemet för besvärstillstånd fr.o.m. 1.1.2020 även omfattar ärendegrupper där systemet tidigare inte har använts.

artikel 9.1 – hur har man säkerställt att

(a) den som anser att hans eller hennes begäran om information enligt artikel 4 inte har behandlats i enlighet med bestämmelserna i den artikeln, kan få detta prövat av domstol eller något annat oberoende och opartiskt organ som inrättats genom lag:

151. I enlighet med 33 § i offentlighetslagen får myndighetsbeslut om begäran av information överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Över förvaltningsdomstolens beslut får besvär anföras endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Möjligheterna att söka ändring omfattar både avgöranden av myndigheter och avgöranden av civilrättsliga sammanslutningar eller andra aktörer som med stöd av lagstiftningen anförts trots en offentlig uppgift som inbegriper offentlig maktutövning.

(b) i de fall en part föreskriver en sådan domstolsprövning, att den berörda personen även har rätt till ett snabbt, lagstadgat förfarande, avgiftsfritt eller till en låg avgift, för att få sin sak omprövad av myndigheten eller prövad av ett annat oberoende och opartiskt organ än en domstol:

152. Om en tjänsteman vägrar att lämna ut begärda uppgifter eller handlingar, ska denne enligt 14 § i offentlighetslagen meddela den som begärt en uppgift vad vägran beror på, ge upplysningar om rätten att föra ärendet till myndigheten för avgörande, tillställa den som begärt uppgiften genom att skriftligen anhängiggöra ärendet en förfrågan om denne önskar att ärendet hänskjuts till myndigheten för avgörande, samt ge upplysningar om de avgifter som uppbärs med anledning av behandlingen. Bestämmelsen syftar till att erbjuda den som begärt uppgiften ett snabbt och förmånligt förfarande för ny behandling av ärendet.

153. Förvaltningsbeslut med vilka en parts yrkande avslås har inte någon *res judicata*-verkan. Således kan en ny begäran inte avvisas eller lämnas utan avgörande.

154. Om beslutet grundar sig på en klart oriktig eller bristfällig utredning, uppenbart oriktig tillämpning av lag eller om det har skett ett fel i förfarandet när beslutet fattades kan en myndighet enligt 50 § i förvaltningslagen undanröja ett oriktigt beslut som den har fattat och avgöra saken på nytt.

(c) slutgiltiga beslut enligt denna punkt är bindande för den myndighet som förvarar informationen och att motiveringen är skriftlig, åtminstone när tillgång till information nekas enligt denna punkt:

155. Enligt 43 § i förvaltningslagen ska förvaltningsbeslut ges skriftligen. En tjänsteman som vägrar lämna ut begärda handlingar eller uppgifter ska motivera sitt beslut såsom sagts ovan i punkt b). I motiveringen ska myndigheten enligt 45 § i förvaltningslagen ange vilka omständigheter och utredningar som har inverkat på avgörandet och vilka bestämmelser som har tillämpats.

156. Förvaltningsdomstolens beslut om besvär över ett förvaltningsbeslut är slutgiltigt, om högsta förvaltningsdomstolen inte beviljar besvärstillstånd. Beslutet binder myndigheterna och det ska motiveras såsom föreskrivs i 86 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

artikel 9.2 – hur har man inom ramen för den nationella lagstiftningen säkerställt att personer som uppfyller kriterierna i denna punkt har rätt att få den materiella och formella giltigheten av ett beslut, en handling eller en underlåtenhet som omfattas av artikel 6 prövad av domstol eller något annat oberoende och opartiskt organ som inrättats genom lag:

157. Enligt 7 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden får besvär över ett förvaltningsbeslut anföras av den som beslutet avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet samt av den som har besvärsrätt enligt särskilda bestämmelser i lag. Enligt miljöskyddslagen får besvär anföras av en part vars rätt eller fördel saken kan beröra.

158. Denna allmänna besvärsrätt i miljölagstiftningen har med tiden utökats till att även gälla miljöorganisationer, först enligt naturvårdslagen (61 §) 1996 och enligt markanvändnings- och bygglagen (191 och 193 §) sedan 2000. Nuförtiden är miljöorganisationernas besvärsrätt även inskriven i miljöskyddslagen (191 §), vattenlagen (15 kap. 2 §), avfallslagen (646/2011, 138 §), gruvlagen (165 §), marktäktslagen (20 a §), lagen om trafiksystem och landsvägar (105 §), banlagen (92 §), jaktlagen (615/1993, 90 §), gentekniklagen (44 §) och lagen om vatten- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004, 18 §). Den rätt till sökande av ändring som avses i artikel 9.2 ingår i artikel 11 i EU:s miljökonsekvensbedömningsdirektiv 2011/92/EU, som bidrar till ett enhetligt genomförande av konventionen i EU:s medlemsstater.

159. Besvärsrätt enligt 191 § 1 mom. i miljöskyddslagen har den som är part, registrerade föreningar och stiftelser vars syfte är att främja miljöskydd, hälsoskydd eller naturvård eller trivseln i boendemiljön och inom vars verksamhetsområde miljökonsekvenserna uppträder, den kommun där verksamheten är placerad och andra kommuner inom vars område verksamhetens miljökonsekvenser uppträder. Därtill har sametinget besvärsrätt på den grunden att den verksamhet som avses i miljötillståndet försämrar samernas rätt att som ursprungsfolk bevara och utveckla sitt språk och sin kultur liksom skoltarnas byastämman på den grunden att den verksamhet som avses i miljötillståndet inom skoltområdet försämrar skoltarnas levnadsförhållanden och möjligheter att bedriva i skoltlagen avsedda naturnäringar.

160. I en del av de ovannämnda miljöbestämmelserna gäller besvärsrätten nationella och lokala organisationer, i en del är den begränsad till lokala eller regionala organisationer.

artikel 9.3 – hur har man säkerställt att den allmänhet som uppfyller eventuella kriterier i nationell rätt har rätt att få handlingar och underlåtenheter av personer och myndigheter som strider mot den nationella miljölagstiftningen prövade av domstol eller i administrativ ordning:

161. I enlighet med 186 § i miljöskyddslagen kan fysiska personers och organisationers rätt att inleda ärenden gälla utredning av behovet att sanera mark eller grundvatten och omfattningen av saneringsbehovet samt skyldigheten att vidta sådana saneringsåtgärder (135 och 136 §). Rätten att inleda ärenden gäller även åtgärdande av en i miljöskyddslagen specificerad överträdelse eller försummelse (175 §), föreläggande att avhjälpa betydande förorening av vattendrag och naturskador (176 §), föreläggande i syfte att hindra förorening (180 §) och avbrytande av verksamhet som förorenar miljön (181 §). 57 § i naturvårdslagen föreskriver en rätt att inleda ett ärende om brott mot lagen. En liknande rätt finns i gruvlagen (159 §), vattenlagen (14 §), avfallslagen (134 §) och gentekniklagen (36 c §).

162. 8 a kap. i förvaltningslagen har bestämmelser om förvaltningsklagan: Var och en får anföra förvaltningsklagan över att en myndighet, den som är anställd hos en myndighet eller någon annan som sköter en offentlig förvaltningsuppgift har förfarit lagstridigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet. Förvaltningsklagan anförs hos den myndighet som övervakar verksamheten. Regionförvaltningsverket kan t.ex. ta emot förvaltningsklagan i ärenden som rör kommunens verksamhet. När myndigheten har satt sig in i förvaltningsklagan kan den ge administrativa riktlinjer till den vars verksamhet klagan gäller. Ett avgörande i ett ärende som gäller förvaltningsklagan får inte överklagas genom besvär.

163. Enligt 108 och 109 § i grundlagen ska justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman övervaka att domstolarna och andra myndigheter samt tjänstemännen, offentligt anställda arbetstagare och också andra, när de sköter offentliga uppdrag, följer lag och fullgör sina skyldigheter. Vid utövningen av sitt ämbete övervakar dessa högsta laglighetsövervakare att de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Justitiekanslerns uppgifter anges mer detaljerat i en särskild lag (193/2000). Närmare bestämmelser om justitieombudsmannens uppgifter finns i lagen om riksdagens justitieombudsman (197/2002). Klagomål hos dessa högsta laglighetsövervakare får anföras av var och en som anser att en övervakad handlat lagstridigt eller underlåtit att fullgöra sina skyldigheter.

artikel 9.4 – hur har man säkerställt att

(a) de förfaranden som avses i punkterna 1–3 erbjuder tillräckliga och effektiva rättsmedel,

(b) förfarandena även i övrigt är förenliga med denna punkt:

164. Statliga och kommunala myndigheters verksamhet styrs av bl.a. rättsprinciperna i 6 § i förvaltningslagen (inkl. likabehandling och opartiskhet) samt de allmänna kraven beträffande behandling av ärenden i 5 kap. i lagen. Förvaltningsdomstolsprocessen berörs av 21 § i grundlagen enligt vilken var och en har rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag.

165. 122 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden reglerar besvärens inverkan på förvaltningsbeslut och förvaltningsdomstolens beslut om verkställbarhet. Utgångspunkten är att besvären skjuter upp verkställigheten av beslutet. Anförda besvär hos högsta förvaltningsdomstolen utgör dock inte ett hinder för verkställighet av beslutet i ett ärende där besvärstillstånd behövs. Verkställigheten får dock inte inledas, om besvären skulle bli meningslösa till följd av verkställigheten.

166. I kommunala ärenden är huvudregeln att beslutet får verkställas även om besvär har anförts. Den som anför besvär kan emellertid alltid begära att förvaltningsdomstolen ska förbjuda eller avbryta verkställigheten av beslutet.

167. Förvaltningsdomstolsprocessens längd har inte reglerats. Vissa ärendegrupper ska enligt lag behandlas skyndsamt. Exempel på skyndsamt behandlade besvär med koppling till miljön är besvär över ett sådant beslut om godkännande av en utredningsplan eller en vägplan som ska anses vara av samhällelig vikt (lagen om trafiksystem och landsvägar, 105 §). Enligt 49 e § i förvaltningslagen ska även begäran om omprövning

behandlas skyndsamt. De senaste åren (uppgifter i januari 2020) har byggrelaterade besvärssärenden i genomsnitt varit anhängiga i cirka 10 månader och övriga miljöärenden i drygt 12 månader hos de regionala förvaltningsdomstolarna. Motsvarande tider i högsta förvaltningsdomstolen år 2019 var 11 och 10 månader⁴.

168. En förvaltningsdomstolsprocess får inte bli orimligt dyr. Därmed är det inte obligatoriskt med rättegångsbiträde under rättegångar i miljöärenden vid förvaltningsdomstolarna. Följande avgifter tas ut av den som anför besvär hos en förvaltningsdomstol (gäller fr.o.m. 1.1.2019): Förvaltningsdomstolar 260 euro, högsta förvaltningsdomstolen 510 euro.

169. Enligt 1 § i rättshjälpslagen (257/2002) omfattar rättshjälpen juridisk rådgivning och behövliga åtgärder samt biträdande i domstol och hos andra myndigheter och befrielse från vissa kostnader i samband med behandlingen av ett ärende. Enligt 2 § 3 mom. i lagen beviljas bolag och sammanslutningar inte rättshjälp. Därmed är miljöorganisationer inte berättigade till rättshjälp.

artikel 9.5 – hur har man säkerställt att allmänheten informeras om tillgången till prövning i domstol eller i administrativ ordning:

170. Enligt 14 § i offentlighetslagen ska tjänstemannen i ett ärende om utlämnande av uppgifter ge denna information till den som begärt uppgifterna, såsom angetts ovan i samband med artikel 9.1.

171. Enligt 47 § i förvaltningslagen ska en besväransvisning fogas till beslut som får överklagas genom besvär. I anvisningen ska man nämna besvärsmyndigheten, den myndighet som ska tillställas besvärsskriften samt besvärstiden och från vilken tidpunkt den räknas. I besväransvisningen ska det redogöras för de bestämmelser som gäller innehållet i och bilagorna till besvärsskriften, frambefordrandet av besvären samt avgifterna för behandlingen av besvär. Anvisningar om hur man begär omprövning och besväransvisningar regleras även i 141 § i kommunallagen.

172. Likaså föreskriver 88 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden att det till ett beslut av en förvaltningsdomstol ska fogas en besväransvisning, om beslutet får överklagas genom besvär.

173. Allmän information om rättsmedlen finns att tillgå, såsom angetts ovan i samband med artikel 3.

XXIX. Problem i genomförandet av artikel 9

174. Högsta förvaltningsdomstolen tog ställning till miljöorganisationers besvärsmätt i ärendet HFD 2019:97. Ärendet handlade om huruvida en stiftelse vars syfte var att främja miljöskydd hade besvärsmätt över regionförvaltningsverkets beslut genom vilket regionförvaltningsverket med stöd av vattenlagen hade beviljat tillstånd för två naturgasrör att placeras på havsbotten och för deras användande inom Finlands ekonomiska zon. Enligt ordalydelsen i 15 kap. 2 § 2 punkten i vattenlagen och lagens förarbeten ska en i bestämmelsen avsedd organisations verksamhetsområde bedömas utgående från organisationens stadgar. Enligt bestämmelsen ska de i det överklagade ärendet avsedda miljökonsekvenserna uppträda inom detta verksamhetsområde. Den ändringssökande stiftelsens stadgeenliga verksamhetsområde var Polen och övriga länder. Förvaltningsdomstolen hade avvisat besvären eftersom den ansåg att stiftelsens stadgeenliga verksamhetsområde endast var Polen. Enligt högsta förvaltningsdomstolen fanns det inte skäl att tolka ordalydelsen i vattenlagen restriktivt bl.a. med beaktande av artikel 9.2 i Århuskonventionen och den i konventionen eftersträfvade omfattande besvärsmätten. Förvaltningsdomstolens beslut, varmed stiftelsens besvär hade avvisats, upphävdes. Högsta förvaltningsdomstolen prövade de till förvaltningsdomstolen inlämnade besvären och avlog dem.

1. ⁴ https://www.kho.fi/material/attachments/kho/aineistoa/vuosikertomukset/UHFSqBj03/Vuosikertomus_2019_suomi.pdf.

XXX. Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av artikel 9

Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av artikel 9 i konventionen (t.ex. miljörättsstatistik). Finns det stödåtgärder som kan undanröja ekonomiska och andra hinder för utnyttjandet av tillgången till rättslig prövning:

175. Förvaltningsdomstolarnas registratorskontor och webbplatser tillhandahåller information om ärenden som behandlas av domstolarna. Flera förvaltningsdomstolar publicerar sin verksamhetsberättelse på nätet med uppgifter om antalet inkomna och avgjorda ärenden och genomsnittliga behandlingstider per ärendegrupp.⁵ Högsta förvaltningsdomstolen publicerar en årsberättelse som innehåller statistik. År 2019 inleddes 201 byggrelaterade ärenden i högsta förvaltningsdomstolen (år 2018: 211, år 2017: 336) medan antalet övriga miljöärenden var 191 (år 2018: 232, år 2017: 275).
176. FNF ansåg i sitt yttrande 14.8.2020 att begränsningarna av NTM-centralernas behörighet inom bl.a. planläggningen lagt över ansvaret för laglighetsövervakningen av bygg- och undantagslov allt mer på de frivilliga och på organisationerna.
177. FNF uttryckte en oro över utökningen av systemet för besvärstillstånd och hur detta påverkar ställningen för dem som anför besvär. Besvärstillstånd ges för varannan ansökan i byggärenden och för två av tre ansökningar i miljöärenden. Enligt FNF har det blivit vanligare att arbetet tillåts börja innan beslutet vunnit laga kraft, vilket försämrar medborgarnas påverkansmöjligheter. Vidare anser FNF att flera lagar alltså har luckor i fråga om miljöorganisationers besvärsmöjligheter.

XXXI. Relevanta webbsidor för genomförandet av artikel 9

178. Högsta förvaltningsdomstolens årsberättelse:
<https://www.kho.fi/fi/index/ajankohtaista/vuosikertomukset.htm>

XXXII. Allmänna iakttagelser om konventionsmålen

Hur kan genomförandet av konventionen främja den nuvarande och de kommande generationernas rätt att leva i en miljö av fullgod kvalitet med tanke på hälsa och välfärd:

179. 20 § i grundlagen innehåller en likadan bestämmelse som i konventionen. Det allmänna ska verka för att alla tillförsäkras en sund miljö och att var och en har möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön.

XXXIII. Lagstiftnings-, reglerings- och andra åtgärder avseende artikel 6a och bilaga Ia om allmänhetens deltagande i beslut om avsiktlig utsättning i miljön och utsläppande på marknaden av genetiskt modifierade organismer

artikel 6a.1, punkt 1 i bilaga Ia – hur säkerställer partens regleringssystem en effektiv information och allmänhetens deltagande i beslut som omfattas av bestämmelserna i artikel 6a:

180. Enligt 36 b § i gentekniklagen ska gentekniknämnden höra allmänheten om planerad avsiktlig utsättning som sker för annat ändamål än utsläppande på marknaden. I praktiken handlar det om fältförsök som betjänar forskningen. Gentekniknämnden ska offentliggöra mottagandet av en sådan ansökan åtminstone i den officiella tidningen, men i praktiken sker offentliggörandet även på dess webbplats. I den officiella tidningen eller i ett annat informationsmedel ska åtminstone följande anges: allmänhetens rätt att ta del av de handlingar som gäller

⁵ <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/hallintooikeudet/fi/index/yhteystiedot.html>

avsiktlig utsättning för annat ändamål än utsläppande på marknaden, vid vilken myndighet och på vilket sätt möjlighet att ta del av handlingarna har ordnats, möjligheten att få en kopia av ansökningshandlingarna, till vilken myndighet skriftliga synpunkter ska riktas samt tidsfristen för hörandet. Hörandet pågår i 60 dagar och allmänheten har rätt att ta del av och få kopior av ansökningshandlingarna för fältförsöket samt ge skriftliga synpunkter på ansökningarna. Ansökningshandlingarna är framlagda på nämndens webbplats samt hos social- och hälsovårdsministeriet.

181. Kraven på ansökningarnas innehåll ändrades nyligen genom social- och hälsovårdsministeriets förordning om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer 1105/2019. Med förordningen införlivas EU:s direktiv om miljöriskbedömning av genetiskt modifierade organismer (EU) 2018/350. Både försöks- och kalkylmässiga tilläggsuppgifter krävs i ansökningarna. Ändringarna gäller framförallt genetiskt modifierade växter. I förordningen föreskrivs också om den riskbedömning som ska göras beträffande avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer, om en övervakningsplan gällande utsläppandet av produkter på marknaden samt om rapporteringen om resultat av avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer för annat ändamål än utsläppande på marknaden.

182. När det gäller utsläppande av GMO-produkter på marknaden sker hörandet av allmänheten på EU-nivå enligt EU:s direktiv 2001/18/EG eller förordning (EG) nr 1829/2003 (genetiskt modifierade livsmedel och foder), se artikel 6a.1, punkt 3 i bilaga Ia nedan.

183. Det finns en särskild statsrådsförordning om avgifter för prestationer enligt gentekniklagen (1255/2018).

artikel 6a.1, punkt 2 i bilaga Ia – eventuella undantag i en parts regelverk från det förfarande för allmänhetens deltagande som anges i denna bilaga och kriterier för undantagen:

184. I den finska gentekniklagen har det inte tagits in någon möjlighet att frågå förfarandet för hörande.

artikel 6a.1, punkt 3 i bilaga Ia – hur har man på ett lämpligt stadium och på ett effektivt sätt gjort en sammanfattning tillgänglig för allmänheten av den anmälan som lämnas in för tillstånd till avsiktlig utsättning av en genetiskt modifierad organism i miljön eller utsläppande av den på marknaden på partens territorium, tillsammans med bedömningsrapporten, om en sådan finns tillgänglig:

185. Gentekniknämnden offentliggör uppgifter om alla inkomna fältförsöksansökningar i enlighet med 36 b § i gentekniklagen, se artikel 6a.1, punkt 1 i bilaga Ia ovan.

186. Vad gäller produktansökningar enligt EU:s förordning (EG) nr 1829/2003 (GM-foder och livsmedel) ska Livsmedelsverket som Finlands nationella kontaktmyndighet se till att sökandens sammanfattningar av tillståndsansökningarna och Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhets (EFSA) utlåtanden är tillgängliga för allmänheten. På Livsmedelsverkets webbplats finns en länk till EFSA:s webbplats, där man kan hitta sammanfattningar av de senaste tillståndsansökningarna och EFSA:s utlåtanden om dem. En ändring av EU:s allmänna livsmedelsförordning (EG) nr 178/2002 (EU:s förordning (EU) 2019/1381, som börjar tillämpas 27.3.2021) ökar insynen i EFSA:s vetenskapliga verksamhet. Den som söker förnyat tillstånd ska till EFSA anmäla vilka studier som planeras för ansökan. EFSA ska samråda med berörda parter och allmänheten efter en sådan anmälan i syfte att identifiera huruvida andra relevanta vetenskapliga data eller studier finns tillgängliga om föremålet för anmälan. På eget initiativ offentliggör EFSA utan dröjsmål alla sina vetenskapliga utlåtanden inkl. resultaten av de samråd som genomförts under riskbedömningsprocessen. EFSA offentliggör också vetenskapliga studier och annan information som ligger till grund för tillståndsansökningarna. Materialet offentliggörs när ansökan har bedömts vara giltig. Informationen offentliggörs på EFSA:s webbplats så att den är lättåtkomlig. Allmänheten kan lämna synpunkter till kommissionen på sitt modersmål inom 30 dagar från offentliggörandet av EFSA:s ytande.

187. Kommissionen ansvarar för samråden om produktansökningar enligt EU:s direktiv 2001/18/EG (t.ex. GM-snittblommor). Allmänheten kan lämna synpunkter på sammanfattningen av ansökan och EFSA:s yttrande under 30 dagar innan GMO:n godkänns. Mer information finns på webbplatsen för kommissionens forskningscentrum, Joint Research Centre (JRC). Förutom information om produktansökningarna tillhandahåller webbplatsen sammanfattningar av alla fältförsöksansökningar som lämnats in i EU:s medlemsstater.

artikel 6a.1, punkt 4 i bilaga Ia – hur har man säkerställt att information som avses i punkten inte i något fall betraktas som sekretessbelagd:

188. Vilka uppgifter som inte betraktas som sekretessbelagda regleras av 32 § i gentekniklagen.

artikel 6a.1, punkt 5 i bilaga Ia – hur har man säkerställt insynen i beslutsprocesserna och att allmänheten ges tillgång till all relevant information om förfarandet, däribland t.ex.

- (a) vilka slags beslut som kan komma att fattas,
- (b) vilken myndighet som ansvarar för beslutet,
- (c) vilka arrangemang för allmänhetens deltagande som är fastställda i enlighet med punkt 1 i bilaga Ia,
- (d) uppgift om från vilken myndighet man kan få relevant information,
- (e) uppgift om till vilken myndighet synpunkter kan lämnas in samt inom vilken tid synpunkterna tas emot:

189. I gentekniklagen föreskrivs det på ovan beskrivet sätt om beslutsfattandet gällande fältförsök och om hörandet av allmänheten. Allmänheten har tillgång till all behövlig information via nätet, se artikel 6a.1, punkt 1 i bilaga Ia ovan. Likaså reglerar EU-lagstiftningen på ovan beskrivet sätt beslutsprocessen för produkter, och informationen är lättåtkomlig via nätet, se artikel 6a.1, punkt 3 i bilaga Ia ovan.

190. 32 § i gentekniklagen behöver ändras innan 27.3.2021 eftersom sekretessbestämmelserna i EU:s direktiv 2001/18/EG ändrades i samband med ändringen av EU:s allmänna livsmedelsförordning 178/2002. Vid ändringarna av förordningen och direktivet 2001/18/EG beaktades förutom Århuskonventionen även EU:s dataskyddsförordning.

artikel 6a.1, punkt 6 i bilaga Ia – hur har man säkerställt att de åtgärder som har vidtagits i enlighet med punkt 1 i bilaga Ia innefattar en möjlighet för allmänheten att på lämpligt sätt lämna alla synpunkter, upplysningar, analyser eller åsikter som den anser vara relevanta för den föreslagna avsiktliga utsättningen, inbegripet utsläppande på marknaden:

191. Förfarandet är skriftligt. Kommentarer kan t.ex. lämnas via post, e-post eller kommissionens webbplats. I vissa fall anordnas informationsmöten om fältförsöken så att medborgarna kan framföra muntliga frågor och kommentarer.

artikel 6a.1, punkt 7 i bilaga Ia – hur har man säkerställt att vederbörlig hänsyn tas till vad som framkommit vid förfarandet för allmänhetens deltagande enligt punkt 1 i bilaga Ia:

192. Skyldigheten att motivera förvaltningsbeslut (45 § i förvaltningslagen) och offentligheten av resultaten från förfaranden för hörande främjar beaktandet av kommentarerna vid beslutsfattandet.

193. Allmänhetens kommentarer om fältförsöksansökningarna lagras i det nationella genteknikregistret i anslutning till ansökningarna och är tillgängliga för allmänheten.

194. Vid EU:s produktgodkännande översänder kommissionen mottagna kommentarer för analys till den behöriga myndigheten eller till EFSA för att klargöra om de påverkar EFSA:s yttrande. Allmänhetens kommentarer lagras i anslutning till ansökningarna.

artikel 6a.1, punkt 8 i bilaga Ia – när en myndighet har fattat ett beslut i enlighet med bilaga Ia, hur säkerställs att beslutet offentliggörs med de skäl och överväganden som det är grundat på:

195. I Finland fattas besluten om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön enligt EU:s direktiv 2001/18/EG av gentekniknämnden, vars beslut är tillgängliga på bl.a. nämndens webbplats.

artikel 6a.2 – hur bedöms de krav som fastställts enligt bestämmelserna i punkt 1 i bilaga Ia komplettera och ömsesidigt stödja parternas nationella ram för biosäkerhet och överensstämma med målen för Cartagenaprotokollet om biosäkerhet:

196. Gentekniknämnden i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet är nationell behörig myndighet för utförande av angivna uppgifter i gentekniklagen och Cartagenaprotokollet om biosäkerhet. Miljöministeriet ansvarar för kontakterna med Cartagenaprotokollets sekretariat (nationell kontaktpunkt) och har en företrädare i gentekniknämnden.

XXXIV. Problem i genomförandet av artikel 6a och bilaga Ia

197. Tidsfristen för hörande av allmänheten (60 dagar) i 36 b § i gentekniklagen har visat sig vara en utmaning när omvärlden förändras. Den långa tidsfristen har påverkat tillståndsprövningsprocessen för klinisk läkemedelsprövning så att Finland inte utgör ett attraktivt land för s.k. multicenterprövning, där patienter från flera länder kan delta. Den långa processen för specialtillstånd kan fördröja läkemedelsbehandlingen och då i vissa fall äventyra människors liv eller hälsa. Att den långa tiden för hörande av allmänheten påverkar ansökningsprocessen har även noterats i samband med vetenskapliga studier av genetiskt modifierade växter. Att samordna genomförandet med Finlands korta vegetationsperiod, examensarbeten och projektfinansieringen till universitetens forskargrupper har visat sig vara en tidsmässig utmaning för både myndigheterna och forskargrupperna.

XXXV. Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna om deltagande i artikel 6a och bilaga Ia

Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna om allmänhetens deltagande i beslut om avsiktlig utsättning i miljön eller utsläppande på marknaden av genetiskt modifierade organismer enligt artikel 6a, dvs. finns det t.ex. statistik eller annan information om allmänhetens deltagande i dessa beslut eller i beslut som enligt punkt 2 i bilaga Ia anses utgöra undantag från det förfarande för allmänhetens deltagande som anges i bilagan:

198. Har ej rapporterats.

XXXVI. Relevanta webbsidor för genomförandet av artikel 6a

199. Gentekniknämnden: <http://geenitekniikanlautakunta.fi/etusivu>

200. Suomi.fi-tjänsten: <https://www.suomi.fi/palvelut/yleison-kuuleminen-muuntogeenisella-organismissa-gmo-tehtavasta-kenttakokeesta-geenitekniikan-lautakunta/c19ed688-c57e-4f4f-914b-3ba4783c2df1>

Joint Research Centre: <http://gmoinfo.jrc.ec.europa.eu/default.aspx>

201. Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (EFSA): <http://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/gmo>

202. Livsmedelsverket <https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/valmistus/yhteiset-koostumusvaatimukset/muuntogeeniset-elintarvikkeet/>

XXXVII. Övervakning av efterlevnaden

203. Övervakningskommittén för efterlevnad av konventionen har inte behandlat ärenden som gäller Finland.